

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ČINOHRA DIVADLA J. K. TYLA V PLZNI
V LETECH 1963-1971**

Šárka Čermáková

Katedra filmových, divadelních a mediálních studií
Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Jiří Štefanides
Studijní program: Divadelní věda / Filmová věda

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Činohra Divadla J. K. Tyla v Plzni v letech 1963-1971 vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci 10. 4. 2014

.....

podpis

Poděkování

Chtěla bych tímto poděkovat za trpělivost, ochotu, cenné připomínky a rady při odborném vedení bakalářské práce doc. PhDr. Jiřímu Štefanidesovi, dále pak pracovníkům Divadelního ústavu v Praze, zaměstnancům Archivu města Plzně a Státního oblastního archivu v Plzni.

.....

podpis

NÁZEV:

Činohra Divadla J. K. Tyla v Plzni v letech 1963-1971

AUTOR:

Šárka Čermáková

KATEDRA:

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

VEDOUcí PRÁCE:

doc. PhDr. Jiří Štefanides

ABSTRAKT:

Hlavním cílem a předmětem bakalářské práce bylo vyhodnotit dramaturgii plzeňské činohry v šedesátých letech minulého století. Důraz byl kladen především na první provedení soudobé tuzemské dramatiky a na československé a světové premiéry autorů západní proveniencce. Postavení plzeňské dramaturgické koncepce bylo určeno komparativní analýzou s produkcí jiných tehdejších repertoárových divadel. Ke komparativní analýze byla vybrána divadla z Liberce, Českých Budějovic, Olomouce a Ostravy. Plzeňská dramaturgie nevykazovala výraznou objevnost a progresivitu, byla orientována na požadavky publika a stavěla repertoár vzhledem k souboru a zaměření režisérských osobností působících na plzeňské scéně.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Divadlo F. X. Šaldy v Liberci, Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích, Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci, Státní divadlo v Ostravě, Divadlo J. K. Tyla v Plzni, dramaturgie.

TITLE:

Drama section of the Theatre J. K. Tyl in Pilsen in the years of 1963-1971

AUTHOR:

Šárka Čermáková

DEPARTMENT:

Department of Theatre, Film and Media Studies Faculty of Arts

SUPERVISOR:

doc. PhDr. Jiří Štefanides

ABSTRACT:

The main object of the bachelor's work was to evaluate the dramaturgy of the pilsner theatre in the 6th decade of 20th century. The accent was focused on the first performances of today's inland drama and the Czechoslovakian and the world premieres of the western provenance. The state of the pilsner dramaturgical conception was figured out with the comparative analytics with another repertoire theatres production at that time. The theaters of Liberec, České Budějovice, Olomouc and Ostrava were chosen for the comparative analytics. Pilsner dramaturgy was not showing any revealing, neither progressivity. It was orientated for the audience requirements. Its repertoire was built according to the theatre company and the directors as its leaders

KEYWORDS:

The F. X. ŠALDA Theatre Liberec, South Bohemian Theatre in České Budějovice, The Theatre Oldřicha Stibora in Olomouc, The National Theatre in Ostrava, The Theatre J. K. Tyla in Pilsen, dramaturgy.

OBSAH

ÚVOD	7
1. DRAMATURGIE	
1.1. <i>Obecné atributy nejen mimopražské dramaturgie</i>	16
1.2. <i>Repertoárová skladba šedesátých let</i>	19
1.3. <i>Dramaturgie po srpnu 1968</i>	20
2. KOMPATIVNÍ ANALÝZA DRAMATURGIÍ JINÝCH REPERTOÁROVÝCH DIVADEL	
2.1. <i>Divadlo F. X. Šaldy v Liberci</i>	23
2.2. <i>Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích</i>	26
2.3. <i>Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci</i>	30
2.4. <i>Státní divadlo v Ostravě</i>	32
3. PLZEŇSKÁ ČINOHRA	
3.1. <i>Historický exkurz</i>	37
3.2. <i>Plzeňská činohra pod vedením Jana Fischera (1963-1965)</i>	40
3.3. <i>Plzeňská činohra pod vedením Svatoslava Papeže (1966-1971)</i>	43
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	
<i>Literatura</i>	50
<i>Prameny</i>	52
PŘÍLOHY	
<i>Soupis repertoáru Divadla F. X. Šaldy v Liberci</i>	57
<i>Soupis repertoáru Jihočeského divadla v Českých Budějovicích</i>	62
<i>Soupis repertoáru Divadla Oldřicha Stibora v Olomouci</i>	66
<i>Soupis repertoáru Státního divadla v Ostravě</i>	70
<i>Soupis repertoáru Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni</i>	74

ÚVOD

Hlavním cílem mé bakalářské práce je podat obraz směřování činoherního souboru Divadla Josefa Kajetána Tyla v Plzni (dále jen DJKT) v letech 1963 – 1971. Šedesátá léta 20. století byla obdobím, které mělo v dějinách divadla své specifické postavení. Na tuto minulost lze pohlížet různými aspekty - v kontextu odlišné geografické polohy, v souvislosti s druhou divadelní reformou, ve spojení s hnutím malých jevištních forem a silně progresivní linií netradičního divadla apod.

Tématem práce je klasické kamenné repertoárové divadlo a jeho činoherní produkce v éře, kterou charakterizovala vlna uvolnění, jež také bývá nazývána „dobou tání“. „Oslabováním dogmatické ideologie se pomalu, ale nezadržitelně rozkládala její forma a metoda umělecká, tzv. socialistický realismus.“¹ Z divadelního hlediska se jednalo o nastartování určité linie a nové tendence v československém divadle, při níž docházelo k reformaci kontaktů s evropským divadlem a k progresivní infiltraci zahraničních dramatiků na naše jeviště. Na několik let byla omezena celorepubliková striktní unifikace dramaturgických plánů československých scén, jednotlivá divadla si volila volněji svůj vlastní repertoár, vytvářela ustálené lokální tvůrčí týmy, které se snažily formovat konkrétní témata a profil daného divadla ve snaze vykazovat evidentní diferenční atributy vůči dosud fixované konvenční divadelní výpovědi o tehdejší světě. Celkový politický a společenský charakter doby vytvářel dispozice pro vstup do divadelního sektoru také československé soudobé dramatické tvorby, která opustila linii budovatelských výrobních dramát, jejímž ústředním tématem byl dělník jako ideál socialistického člověka, soustředila se na vnitřní problémy hrdinů, na jejich vztah ke společnosti, otevírala tabuizovaná témata a reagovala na otázky československého i celosvětového politického klimatu.

Zásadním podnětem pro výběr tématu bakalářské práce bylo následující zjištění. Zatímco na jiných repertoárových scénách šedesátá léta byla velmi bouřlivým obdobím v kladném slova smyslu, činoherní repertoár divadla DJKT již na první pohled naprosto neodpovídal ve srovnání s ostatními divadly dobovému

¹ JUST, Vladimír, KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. 1. vyd. Praha : Academia, 2010, s. 89.

celorepublikovému kontextu. Stále byl zachováván klasický dramaturgický model jen s občasnými „výkyvy“.

Záměrem této práce bylo zjistit a analyzovat důvody, proč tomu tak bylo. Jaké příčiny stály za tehdejší rigidní podobou dramaturgických plánů, čím bylo specifické „socio-kulturní“ i speciálně divadelní prostředí, v němž plzeňské divadlo koexistovalo. Komparativní analýzou s jinými repertoárovými divadly jsem se pokusila zhodnotit postavení plzeňského činoherního souboru v celorepublikovém kontextu ve stejné časové rovině. Pro analýzu jsem si vybrala mimopražská divadla, a to divadlo v Liberci, Českých Budějovicích, Olomouci a Ostravě. Oblastní divadla musela stavět repertoár pro co nejširší okruh diváků, byla tudíž determinována složením publika, což vyvolávalo nutnost repertoárové šíře. Rovněž měla jiné tvůrčí a provozní podmínky než divadla pražská.

Výchozím bodem pro časové vymezení bakalářské práce byl nejen fakt, že skončila několik let trvající reorganizace divadelní sítě, ale především příchod nové osobnosti na pozici šéfa plzeňské činohry. V roce 1963 se ujal vedení činohry režisér Jan Fischer,² který z tohoto postu odešel v průběhu sezony 1965/1966. Jeho role na pozici šéfa činohry byla nelehká. Fischer navazoval na kontinuální vedení souboru svých předchůdců, kteří se refleктоvali a vzájemně ze sebe vycházeli. „Fišerovo postavení (...) není snadné, zvláště proto, že po pětiletkách Hofbauerově a Pistoriově i po tříletce Špidlově dochází k zásadnímu obratu v dosavadním vývoji plzeňské činohry.“³

Od začátku další sezony 1966/1967 Jana Fischera ve vedení činoherního souboru nahradil režisér Svatoslav Papež. Ani on neměl příliš ideální podmínky pro vedení souboru zvláště proto, že ze souboru postupně odešlo několik výrazných hereckých osobností, zejména se jednalo o Janu Hlaváčovou, Václava Neužila a Ladislava Fišera.

Do vymezeného období spadá i oslava stého výročí trvání stálého profesionálního českého divadla v Plzni. Tohoto časově vymezeného úseku se týká i proměna jednotlivých scén, kdy byl ukončen provoz v prostorách budovy Malého

² Ve velké části odborné literatury je uváděna počeštěná varianta příjmení. V této bakalářské práci budu uvádět příjmení v jeho původní podobě.

³ PROCHÁZKA, Jan (ed.). *Sto let českého divadla v Plzni: 1865-1965*. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1965, s. 59.

divadla,⁴ které přestalo vyhovovat provozně-technickým nárokům i diváckému komfortu, a činnost divadla byla přesunuta do nově otevřeného Komorního divadla.⁵

Vytyčené období je uzavřeno rokem 1971, kdy se naplno v divadelním prostředí projevil důsledek normalizačních procesů nastolených po srpnu roku 1968. Na rozdíl od ostatní kulturní fronty se v divadelním sektoru dařilo ještě několik sezon čelit nově zavedeným společenským a především politickým pravidlům zejména v dramaturgii, kdy československá divadla ještě do poloviny sezony 1970/1971 uváděla na svých scénách repertoár nesouhlasný s totalitním režimem za účelem stimulovat občanskou společnost ke znovunabytí sebevědomí a národní hrdosti.⁶ Součástí repertoáru také ještě byli i autoři západní provenience. Vše bylo důsledkem doznívání rozběhnutých dramaturgických plánů.

Vymežující rok 1971 rukou ředitele Zdeňka Šnaiberga dovršil personální změny ve vedení plzeňského divadla i činoherního souboru. V důsledku ideologických stranických prověrek byly z divadel systematicky vyhazovány osobnosti, které nebyly loajální s tehdejší nastupujícím režimem a které projevil svůj nesouhlasný postoj ke vstupu vojsk Varšavské smlouvy na území naší republiky. Postupně byli odvoláni ředitel divadla Rudolf Kubáček a šéf činohry Svatoslav Papež. Svoji plzeňskou divadelní dráhu byla nucena ukončit dramaturgyně Hana Konečná i scénograf Vladimír Heller.⁷

Je s podivem, že plzeňské činoherní dramaturgii šedesátých let se nevěnuje mnoho pozornosti. Téma není nikde podrobně zpracováno. Je zarážející, že podrobnější analýzu nenajdeme ani ve studiích publikovaných po roce 1989, jako je např. *Historie plzeňské činohry*.⁸

Základním pramenem pro bakalářskou práci byly především divadelní almanachy jednotlivých divadel, které jsem použila ke komparaci dílčích produkcí.

⁴ Německé divadlo (po válce Malé divadlo) bylo vybudováno podle plzeňského architekta Martina Stelzera v roce 1869. Po válce tak měla Plzeň dvě divadelní budovy. Malé divadlo a Velké divadlo. V šedesátých letech se technický stav Malého divadla natolik zhoršil, že bylo v roce 1966 pro diváky uzavřeno a nadále sloužilo pouze jako provozní budova divadla. Zbouráno bylo v roce 1977.

⁵ Komorní divadlo vzniklo adaptací bývalého kina Universita postaveného v roce 1937 podle projektu Antonína Špalka, autorem rekonstrukce byl Ing. arch. Anton Husár. Divadlo bylo otevřeno při příležitosti oslav 100. výročí stálého českého divadla v Plzni 4. prosince 1965 slavnostním představením hry Josefa Kajetána Tyla Tvrdohlavá žena.

⁶ JUST, cit. 1, s. 100.

⁷ CALTOVÁ, Marie. Historie plzeňské činohry. In ANDERLE, Jan et al. *Plzeňsko: příroda, historie, život*. Praha : Baset, 2008, s. 656.

⁸ Tamtéž, s. 655-657.

Úroveň a informační kvalita almanachů a ročenek je různá, a to i v rámci jednoho divadla. Pro přehled tvorby v olomouckém divadle byly pro mne výchozími prameny almanach shrnující léta 1955 – 1965⁹ a na něj chronologicky navazující almanach z let 1965 – 1975¹⁰. Oba obsahují úvodní slovo, seznam premiér včetně inscenačních týmů a vyznačených československých premiér,¹¹ přehled počtu repríz, obrazovou přílohu, soupis členstva a autorské jmenné rejstříky. Děleny jsou podle souborů. Starší almanach je zpracován důkladněji, neboť je jeho součástí shrnující stať o směřování divadla v daném období a seznam členů, kteří ve stanoveném časovém rozmezí z divadla odešli. Pro moji práci zcela bezvýznamným pramenem byl almanach k 70. výročí českého olomouckého divadla pojatý spíše jako historický obrazový průvodce.¹² Naopak přínosné bylo kalendárium, které v chronologickém sledu obsahuje význačné události divadelního vývoje v Olomouci.¹³

Ročenka Divadla F. X. Šaldy obsahuje krátké úvodní slovo, premiéry včetně inscenačních týmů řazené po sezonách a soupis členstva k roku vydání ročenky. Na začátku určené sezony je krátká anotace důležitých divadelních událostí. Obrazová příloha je řazena průběžně, fotografie nekorespondují časově s danou sezonou, u níž jsou publikovány. Neobsahuje žádný rejstřík, ani počty repríz, ani data derniér. Inscenace, které byly uvedeny v československé premiéře označeny nejsou.¹⁴

Pro zmapování ostravské produkce jsem vycházela především z jubilejní publikace k 60. výročí založení ostravského divadla.¹⁵ Kniha je členěna podle souborů, obsahuje jednotlivé rozsáhlé odborné statě sledující vývoj a směřování

⁹ CHARVÁTOVÁ, Z. (ed.). *Divadlo Oldřicha Stibora v desetiletí 1955-1965*. V Olomouci : Divadlo Oldřicha Stibora, 1965. 101 s.

¹⁰ JORDOVÁ, Anna (ed.). *Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci v desetiletí 1965-1975: Přehled o činnosti za sezóny 1965/66-1974/75*. Olomouc : Státní divadlo Oldřicha Stibora, 1975. 84 s.

¹¹ Některé údaje o československých premiérách však nejsou přesné. Inscenace Gloria, dramatika Ranko Marinkoviče, v překladu Dušana Karpatského byla provedena již 23. 6. 1968 v Divadle pracujících v Mostě. V Olomouci byla uvedena až 1. 11. 1970. Divadlo Julia Fučíka v Brně uvedlo československou premiéru činohry Billy Lhář, autorů Keitha Waterhouse a Willise Halla dne 23. 11. 1963. Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci uvedlo inscenaci o pouhých sedm dní později, tedy 30. 11. 1963.

¹² *Státní divadlo Oldřicha Stibora Olomouc 1920-1990: Almanach k 70. výročí vzniku čes. divadla v Olomouci*. Olomouc : Státní divadlo Oldřicha Stibora, 1990. 131 s.

¹³ ŠTEFANIDES, Jiří a kol. *Kalendárium dějin divadla v Olomouci: (od roku 1479)*. 1. vyd. Praha : Pražská scéna, 2008. 271 s.

¹⁴ DIVADLO F. X. ŠALDY. *Divadlo Františka Xavera Šaldy v Liberci: ročenka 1945-1995*. Liberec : Divadlo F. X. Šaldy, 1996. [130] s.

¹⁵ SÝKOROVÁ-ČÁPOVÁ, Eva, WEIMANN, Mojmir. *60 let Státního divadla v Ostravě*. Ostrava : 1979. 407 s.

jednotlivých souborů, obsahuje kompaktní fotografický materiál profilových inscenací v rámci jednotlivých oddílů, repertoárový soupis od roku 1919 do roku 1978 s označením československých premiér, autorské rejstříky, soupis současných zaměstnanců, mapuje i personální změny posledních dvaceti let s přesnou datací nástupů a odchodů zaměstnanců. Nezahrnuje však data derniér, nedokládá počty repríz, orientaci v knize znesnadňuje absence obsahu.

V případě Jihočeského divadla jsem nejvíce vycházela z díla Jiřího Černého *Opony a horizonty Jihočeského divadla*.¹⁶ Obsahem jsou odborné statě autora věnující se vývoji divadla a jednotlivým uměleckým osobnostem. Její součástí je soupis repertoáru, v němž chybí nejen počet repríz, data derniér, ale i inscenační týmy. Uváděn je pouze režisér. Pod názvem *Devadesát není sto* vyšla publikace o Jihočeském divadle, která ovšem neobsahuje žádný soupis repertoáru a další informace o divadle, jeho historii a vývoji.¹⁷ Jedná se o osobní příspěvky členů divadla a o jejich vzpomínky. Jihočeské divadlo mělo ztíženou situaci při vydávání výroční publikace, protože bylo v roce 2002 poškozeno povodní a přišlo o veškerý svůj archiv, nejen historický, ale i notový. Ztratilo celou svoji paměť.

Almanach vydaný ke stému výročí českého divadla v Plzni obsahuje soupis repertoáru v rozmezí let 1865 – 1965 včetně inscenačních týmů.¹⁸ Jeho součástí jsou i odborné statě věnované vývoji jednotlivých souborů, historii vzniku českého divadla v Plzni a významným osobnostem. Všechna pojednání jsou velmi ideologicky zabarvená. Součástí je i obrazová příloha a soupis členstva jednotlivých souborů za sto let. Negativem je absence jmenného rejstříku, počtu repríz, datace derniér i pohyb členstva. Nedostatkem chronologicky navazujícího sborníku *Divadlo J. K. Tyla v Plzni, nositel Řádu práce: 1965-1975* je nejen nepřítomnost jmenného rejstříku, ale i jakýchkoliv odborných statí.¹⁹ Je zde pouze úvodní slovo ředitele. Soupis členů a zaměstnanců divadla je aktuální k roku vydání, není tedy možné vyčíst dataci jednotlivých personálních změn, které proběhly v uplynulých deseti letech.

¹⁶ ČERNÝ, Jiří. *Opony a horizonty Jihočeského divadla*. České Budějovice : Jih, 1998. 150 s.

¹⁷ MAŘÍKOVÁ, Bohuslava, LOUCKÁ, Marie. *Devadesát není sto: Jihočeské divadlo: připomenutí osobností a dějů dávných i nedávných*. 1. vyd. [Praha] : Professional Publishing, 2009. 239 s.

¹⁸ PROCHÁZKA, Jan (ed.). *Sto let českého divadla v Plzni: 1865-1965*. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1965. 309 s.

¹⁹ CALTOVÁ, Marie, (ed.). *Divadlo J. K. Tyla v Plzni, nositel Řádu práce: 1965-1975: jubilejní sborník*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1976. 36 s.

Ročenky a almanachy vybraných divadel jsem konfrontovala s materiály Informačně dokumentačního oddělení a s online databází inscenací Divadelního ústavu, který je institucí, jež poskytuje komplexní informační služby v oblasti divadla. Neustále doplňovaná a upřesňovaná databáze byla pro mne významným a primárním nástrojem, i když jsem v ní při komparaci s divadelními almanachy a ročenkami našla nepřesnosti a nekompletní informace.²⁰

Prospěšné mi byly i přehledové sborníky *Československá divadla*, které vždy ve dvouletém období mapují v celorepublikovém průřezu produkci všech divadel se všemi údaji, jako je personální obsazení vedení divadla i jednotlivých souborů včetně datace nástupů a odchodů, soupisů celých inscenačních týmů i kompletního obsazení jednotlivých inscenací.²¹ Jsou zde uvedeny konkrétní scény, na nichž byla inscenace realizována.²² Podle mého soudu je jediným nedostatkem sborníků absence datace derniér a údaje o počtu repríz. Důvodem byla pravděpodobně skutečnost, že sborníky vznikaly většinou do dvou let po skončení uvedeného období, kdy zřejmě bylo ještě mnoho titulů reprízováno. Také zde nejsou vyznačeny československé premiéry. I zde se objevují nepřesnosti v datech premiér.²³

Otázkou divadla v nedemokratické společnosti se zabývá publikace Vladimíra Justa *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*.²⁴ Jedná se o přepracovanou verzi původního díla autorského kolektivu pod vedením Vladimíra Justa z roku 1995 *Česká divadelní kultura 1945-1989 v datech a souvislostech*,²⁵ které po svém vydání rozpoutalo velkou diskuzi teatrologů na stránkách odborného časopisu *Divadelní revue*.²⁶ Autorskému kolektivu byl vytýkán nejednotný styl, subjektivní východiska a

²⁰ V databázi např. chybí inscenace Divadla F. X. Šaldy v Liberci Williama Gibsona *Dva na houpačce* (premiéra 28. 9. 1963), inscenace DJKT André Guelma *Jean a já* (premiéra 21. 5. 1966), inscenace Jihočeského divadla Friedricha Schillera *Úklady a láska* (premiéra 14. 11. 1967).

²¹ *Československá divadla ...* Praha : Divadelní ústav, 1966-1971.

²² Některé divadelní instituce odehrávaly a odehrávají svá představení na několika scénách a v několika budovách. Např. plzeňské divadlo uvádělo svoji produkci ve vymezeném období v těchto prostorech: Malé divadlo, Komorní divadlo, Velké divadlo, divadelní klub a foyer Velkého divadla.

²³ Zejména první díl *Československá divadla 1961 - 1963* je v dataci premiér často nekorektním pramenem.

²⁴ JUST, Vladimír, KOPP, František, cit. 1.

²⁵ JUST, Vladimír et al. *Česká divadelní kultura 1945-1989 v datech a souvislostech*. Praha : Divadelní ústav, 1995. 469 s.

²⁶ Josef Herman, Sergej Machonin, Taťána Lazorčáková, Eva Stehlíková, Jan Císař, Zdeněk Hedbávný, Ivo Osolobě, Jan Svoboda, Petr Pavlovský.

kritéria výběru dat a informací,²⁷ absence rejstříku,²⁸ především pak faktické chyby.²⁹ Na základě kritických ohlasů knihu Vladimír Just přepracoval. Přecházející publikaci využil jako základ, podnikl v dostatečném časovém rozmezí další výzkum, na jehož bázi doplnil faktografické údaje, a to zejména u linie kamenného repertoárového oficiálního divadla. Vytvořil tak publikaci s vypovídající hodnotou, jednotným stylem, která je dobrým východiskem pro kontextové chápání procesů v naší kultuře jako celku.

Dalším informačně cenným titulem je naučný slovník *Česká divadla - Encyklopedie divadelních souborů* v editorské režii Evy Šormové.³⁰ Zahrnuje hesla českých a na našem území působících institucí bez diference provozního a právního statutu, prezentující se divadelními představeními všech druhů a žánrů. Selektivně jsou zahrnuty i významné amatérské a poloprofesionální skupiny. Sborník je primárním kompendiem přispívajícím k lepší orientaci v dějinách české divadelní kultury. Jeho součástí je precizní jmenný rejstřík, obrazový materiál a výběrový soupis bibliografie.

Přínosné pro mou práci byly publikace mapující brněnskou dramaturgii. Jako příklad uvádím *Kapitoly z brněnské dramaturgie*³¹ a *Ad honorem Bořivoj Srba*.³² Hodnotným zdrojem informací o způsobu fungování divadla po Pražském jaru je publikace *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989)* Františka Černého.³³

V rámci heuristiky jsem soustředila svoji pozornost na archivní fondy různých institucí. V archivu DJKT nelze nalézt žádné dramaturgické plány ani hodnocení sezon z daného období. Veškeré dokumenty této povahy jsou archivovány dramaturgyní činohry až od sezony 1971/1972 po jejím návratu z mateřské dovolené.

²⁷ LAZORČÁKOVÁ, Taťána. Dějiny v diskuzi: Několik poznámek k Tezím a Kalendáriu českého divadla 1945-1989. *Divadelní revue* 8, 1997, č. 2, s. 65.

²⁸ SVOBODA, Jan. Dějiny v diskuzi: Pohled odjinud. *Divadelní revue* 8, 1997, č. 2, s. 62

²⁹ HEDBÁVNÝ, Zdeněk. Dějiny v diskuzi: Pět šestin mého života. *Divadelní revue* 8, 1997, č. 1, s. 76.

³⁰ ŠORMOVÁ, Eva (ed.). *Česká divadla: encyklopedie divadelních souborů*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2000. 615 s.

³¹ BUNDÁLEK, Karel. *Kapitoly z brněnské dramaturgie*. 1. vyd. Praha : SPN, 1967. 137 s.

³² DUFKOVÁ, Eugenie (ed.), DROZDOVÁ, Hana (ed.). *Ad honorem Bořivoj Srba: sborník k 75. narozeninám prof. PhDr. Bořivoje Srby, DrSc.* Brno : Janáčkova akademie múzických umění, 2006. 365 s.

³³ ČERNÝ, František. *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989): vzpomínky*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2008. 202 s.

V *Archivu města Plzně*, pod jehož gesci v první řadě spadají divadelní archiválie, rovněž není možné nalézt multiplikáty dramaturgických plánů, jejich návrhů či změn. Ve fondech je uložena všední korespondence vedoucích pracovníků a další běžné materiály týkající se finanční náročnosti jednotlivých inscenací, platových výměrů zaměstnanců, jsou zde divadelní cedule a programy apod.

Státní oblastní archiv v Plzni je institucí, která přebrala veškerou dokumentaci fondů KSČ. O inventarizaci těchto fondů není velký zájem, svědčí o tom i fakt, že v archivu je 20 bm zinventarizovaného a 900 bm nezpracovaného materiálu, fond je tedy v podstatě nepřístupný. „(...) naprostou většinu písemností tvoří dokumentace z volených orgánů krajských a okresních a ze stranických organizací, které byly stranickými orgány uznány za důležité, z ostatních materiálů je k dispozici víceméně náhodně dochovaný výběr.“³⁴ Ani zde se mi nepodařilo najít faksimile dramaturgických plánů či další korespondenci týkající se procesu jejich schvalování.

Z období 1963-1971 nejsou dramaturgické plány uloženy ani v *Informačně-dokumentálním oddělení Institutu umění-Divadelního ústavu*. Na můj badatelský dotaz mi bylo odpovězeno, že dramaturgické plány týkající se DJKT jsou součástí fondu až od začátku osmdesátých let.

Užitečným zdrojem informací byl dobový regionální a odborný tisk, kde jsem čerpala především z recenzí jednotlivých inscenací a také článků, v nichž se autoři vyjadřovali k aktuálnímu kulturnímu dění v republice.

Jako další pramen jsem chtěla aplikovat orální svědectví. Veškeré pokusy o využití orálních pramenů skončily neúspěšně. Zkoušela jsem se písemně spojit se Stanislavem Borem,³⁵ orálně vytěžit jsem se pokusila i tehdejší členy činoherního souboru, např. herce Tomáše Šolce a Pavla Pavlovského, dramaturgyni Marii Caltovou i tehdejšího šéfa souboru operety Miroslava Doutlíka v naději, že mi budou osvětleny některé postupy při způsobu podávání návrhů dramaturgických plánů a lokální podmínky, ve kterých byly schvalovány. Bohužel odpovědi byly příliš obecné, v některých případech subjektivní a emocionálně zabarvené, takže

³⁴ PEŠTÁK, Michael. Pořádání materiálů KSČ. In *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2005*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2006, s. 96.

³⁵ Bor byl dramaturgem činohry v letech 1966-1968. 21. 8. 1968 emigroval. Dle informací od příbuzné dramaturgyně činohry Marie Caltové žije v Curychu. Curyšská radnice sice poskytla adresu pana Bora, ale ten na moji korespondenční prosbu a dotaz nereagoval.

jsem je rozhodně nemohla považovat za regulérní pramen, jímž bych mohla svoji bakalářskou práci podepřít.

Bakalářská práce je rozdělena do třech částí. V první jsem stručně charakterizovala všeobecné rysy dramaturgie, překážky a principy některých kategorií dramaturgické práce a společenské, politické a ekonomické podmínky, které ovlivňovaly možnosti oblastních dramaturgů při sestavování dramaturgických plánů a při vytváření a budování dramaturgické koncepce a uměleckého směřování daného divadla.

V druhé části jsem se soustředila na dramaturgii a produkci divadel v Liberci, Českých Budějovicích, Olomouci a Ostravě. Komparativní metodou jsem se pokusila konfrontovat plzeňskou dramaturgii s ostatními oblastními divadly.

Ve třetí části jsem se věnovala krátce historii plzeňského divadla a činoherního souboru, osobnostem působícím ve vedení divadla a činoherního souboru DJKT a jejich tvorbě. Zhodnotila jsem též dramaturgický výběr a popsala důvody tohoto výběru.

V příloze je soupis repertoáru jednotlivých divadel, kde jsem se pro základní přehled omezila pouze na informace typu datum premiéry, jméno autora, název inscenace a jméno režiséra. Neuvádím ani překlady, úpravy a neoznačuji hostující režiséry. Tyto podrobné údaje a přehledy celých inscenačních týmů lze najít v příslušné literatuře a v online databázi Divadelního ústavu. Soupis repertoáru je řazen chronologicky podle sezon, u jednotlivých divadel jsou zvýrazněny významné premiéry.

1. DRAMATURGIE

1.1. Obecné atributy nejen mimopražské dramaturgie

Pokud se kriticky podíváme na jednotlivé dramaturgické plány, musíme konstatovat, že byly v základě shodné. Přesto u některých divadel docházelo spíše k orientaci na historické látky, jejich program byl tak spíše retrospektivní. Některá divadla ve větší míře vyslyšela volání po původní současné hře, ať československé, či západní provenience, jiná se spíše orientovala na žánr absurdního dramatu. Výběrem her museli dramaturgové vytvářet nejen zajímavý repertoár, ale myslet i na herce, jejich uplatnění a rozvíjení jejich osobností. Dílčím diferenciacím se budu věnovat v kapitolách věnovaných jednotlivým scénám.

Jednoznačně lze konstatovat, že hlavním tématem byl člověk jako takový. Jeho konflikt, zápas, boj, střet se sebou samým a s okolním světem, s mocí, se ctí, s láskou, se zbabělostí, s pravdou a lží, se společností a řádem, ve kterém se ocitl, s pokrytectvím, se snobismem, s bolestí, se slabostí a dalšími lidskými emocemi a nedokonalostmi, které doprovázely civilizaci od samého počátku. Všechna tato a ještě další témata lidského bytí byla motivy dramát již od antických dob. Záleželo vždy pouze na jejich výkladu, na nalezení konkrétního nosného tématu, které rezonovalo v určité politické a společenské epoše tak, aby dobové a místní publikum pochopilo a rozeznalo poselství, jež inscenátoři vložili svojí uměleckou invencí do nastudování dané látky. Snahou ovšem bylo chápat člověka nejen jako objekt, ale zejména v šedesátých letech byl kladen důraz na to, aby člověk jako ústřední téma, byl přijímán především jako subjekt dějinných procesů.

Samozřejmě bylo prvořadé vybraný titul obhájit před cenzurou, vytvořit anonci tak, aby nebylo drama na první pohled nebezpečné pro režim, v němž bylo inscenováno. Po únoru 1948 bylo snahou Komunistické strany Československa upevnit svoji pozici a moc za pomoci jakýchkoliv prostředků. Nejen pro divadelní oblast byl důležitý vznik nové cenzurní centrály s názvem Hlavní správa tiskového dohledu, která podléhala přímo předsednictvu vlády a začala fungovat v květnu 1953.³⁶ Bohužel její činnost ještě více zkomplikovala práci dramatikům, divadelním dramaturgům, režisérům i ostatním uměleckým pracovníkům. Bedlivě dbala na to,

³⁶ TOMÁŠEK, Dušan. *Pozor, cenzurováno!, aneb Ze života soudružky cenzury*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Ministerstva vnitra České republiky, 1994, s. 9.

aby v divadelních textech nebylo nic, co by ohrozilo nastavený ideologický směr.³⁷ Zásadní cenzurní intervence však prováděly místní odbory školství a kultury, které svoji činnost konaly pod krajskými národními výbory.

Také bylo třeba látku vybírat a zpracovat se znalostí úrovně vzdělanosti lokálního obecnstva. Každý region byl na jiné výši, jež byla závislá na místních poměrech daných nejen geografickou polohou, ale také tím, zda se jednalo o město s více industriálním zaměřením, či o místo s větší koncentrací intelektuálních vrstev, nebo šlo o lokaci, kde byla nižší i vyšší erudice obyvatelstva rozložena rovnoměrně. Každé divadlo si určitým způsobem vychovávalo diváky k obrazu svému.

Provinční divadla měla i ztížený přístup ke zprávám o tom, co se v divadelní oblasti děje aktuálně nového. „V Praze je větší možnost informací, je tu k dispozici množství cizích časopisů, žijí tu skoro všichni překladatelé.“³⁸ K šíření osvěty nových dramatických textů sice pomáhal časopis *Divadlo*, kde byly vydávány celé hry,³⁹ a kde se čtenáři mohli dočíst o nově vydaných hrách nakladatelstvím Orbis či Dilií. Tytéž informace byly publikovány i v *Divadelních novinách*, což způsobovalo lavinovité šíření jednoho díla na mnoha divadelních scénách v krátkém časovém rozmezí.⁴⁰ To však nestačilo. Domnívám se, že právě proto různí publicisté, divadelní referenti, kritici i divadelní pracovníci volali po možnosti lepšího přístupu k informacím o tom, co se děje v kulturním světě za hranicemi naší republiky. Existoval sice měsíčník *Dramaturgický zpravodaj* přinášející přehled odborného zahraničního tisku, krátké informace a občasné synopse nových zahraničních her, jednalo se však spíše o přehled, který neobsahoval to zásadní, po čem všichni volali. „Mělo by jít o systematické sledování nejen zpravodajsky, zda ten či onen autor připravuje nebo nepřipravuje novou hru, ale především o překlady zajímavých článků, řekněme o vývoji dramatu, situaci návštěvnické, ohlasech premiér ve

³⁷ Tamtéž, s. 41.

³⁸ WENIG, Jan. Rozhovor s dramaturgem rodu ženského. *Divadelní noviny* 11, 1968, č. 23, s. 3.

³⁹ Jako paradigma uvedu hru Milana Kundery *Majitelé klíčů*, otištěnou v roce 1961 v listopadovém čísle časopisu *Divadlo*. První provedení se konalo již 6. 4. 1962 v Divadle Petra Bezruče v Ostravě. Nebo hra Marija Isaaka Babela, vydaná v říjnu 1964, která byla uvedena v československé premiéře v Divadle Oldřicha Stibora v Olomouci 11. 4. 1965. Popřípadě drama Paula Claudela *Knihy o Kryštofu Kolumbovi*, otištěná v červnu 1968 a následně inscenována jako československá premiéra 25. 5. 1969 činohrou DJKT, atd.

⁴⁰ Vyrozumění v rozmezí let 1965-1966 uvedlo celkem sedm divadel, dalším příkladem mohou být Fyzikové Friedricha Dürrenmatta, inscenované jen v roce 1964 na deseti scénách.

významných divadlech, recenze nejnovějších knih, atd.“⁴¹ Vydávání a distribuce odborné divadelní literatury domácí i cizí neodpovídalo ani potřebám dramaturgů, ani kulturní vyspělosti naší země.

Oblastní divadla byla také determinována svými rozpočty. „Periferní“ divadla byla silně ekonomicky podhodnocena, což svazovalo ruce dramaturgům při výběru zahraničního dramatu. Mnohdy se jim do rozpočtové politiky divadla nepodařilo prosadit překlad zahraniční hry, jež by se začlenila do jejich dramaturgické linie a mohla být provedena v československé premiéře. Trvalé finanční znevýhodnění oblastních divadel rozpoutalo diskusi na stránkách odborného tisku. „Diskuse o oblastních divadlech by neměla být meditací o jejich existenci, ale o způsobu, jak zlepšit jejich tvůrčí i provozní podmínky (...).“⁴² Při výběru zahraničních děl byli dramaturgové omezováni dalším ekonomickým aspektem - devizovým státním rozpočtem. Všechny scény uplatňovaly své požadavky na zahraniční tvorbu a záleželo na úřednících ministerstva, komu a kolik bude přiděleno. Proto některá divadla řešila situaci s nedostatkem devizových prostředků tak, že vstupovala do přímého kontaktu se zahraničními autory či dědici jejich práv a snažila se s nimi dohodnout platbu tantiém v korunách.⁴³ Nejen nepochybně současná devizová situace, ale i další otázky se staly hlavním tématem ostravského setkání dramaturgů českých i moravských divadel se zástupci Dilie a divadelního oddělení Ministerstva školství a kultury.⁴⁴

Možná by bylo ještě dobré připomenout další handicap oblastních dramaturgů, který velmi exaktně popsala v rozhovoru s Janem Wenigem dramaturgyně Jihočeského divadla Alena Kožíková: „Čtu a čtu, najednou uvěřím v oslňující objev, honem pošlu registraci Dilii, ale tam o den dřív leží opce pražského divadla, které si hru rezervuje, ač na ni nemá místo a čas, a my, třebaže bychom mohli začít studovat, musíme čekat třeba rok i déle na pražskou premiéru, a zájem vyvětrá.“⁴⁵

⁴¹ FUCHS, Aleš. Nepřehlédněte! *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 18, s. 6.

⁴² HUDEČEK, Václav. Problémy zůstávají. Pořádně si zařadit? *Divadelní noviny* 10, 1966, č. 4, s. 5.

⁴³ ČERNÝ, František. *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989): vzpomínky*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2008, s. 32.

⁴⁴ DROBNÁ, Jarmila. Užitečné setkání. *Divadelní noviny* 10, 1967, č. 11, s. 2.

⁴⁵ WENIG, cit. 38.

1.2. Repertoárová skladba šedesátých let

Pokud jde o výběr repertoáru v šedesátých letech, nastalo zejména v druhé polovině tohoto desetiletí podstatné zlepšení. Nedůtklivá cenzurní centrála, která prostřednictvím svých krajských pracovníků neměřila všem stejným metrem, způsobila změnu v postupu při schvalování her. Došlo tedy k jednotné centralizaci, kdy přes místní organizace Komunistické strany Československa byly texty odesílány na Ministerstvo školství a kultury, které je prověřilo a předalo ke schválení Hlavní správě tiskového dozoru. Celá tato procedura měla jeden vedlejší efekt, jenž přinesl nečekaná pozitiva pro divadelní sféru. Pokud totiž byl text schválen, pak tento verdikt platil pro provozování na území celé republiky.⁴⁶

Dramaturgie se orientovala jednak na náročná díla světového repertoáru dramatiků, jako byli Friedrich Dürrenmatt, Arthur Miller, Tennessee Williams, Max Frisch a další, jednak na klasické hry autorů takového formátu jako William Shakespeare, Molière. Šedesátá léta 20. století se kromě toho obecně vyznačovala uváděním nepohodlných sovětských a ruských autorů.

Zároveň neopomíjela česká klasická díla realizací dramatiků, jako byli Josef Kajetán Tyl, Ladislav Stroupežnický, Alois Jirásek, František Ferdinand Šamberk, Václav Kliment Klicpera.

Na československé scéně vstoupilo tzv. divadlo básníků, ve své době jediný výrazný centripetální proud, charakterizovaný nástupem a významem dramatiky Hrubínovy, Topolovy, Pavlíčkovy, Kunderovy. S politickým uvolněním se dramaturgie začala soustřeďovat na moderní československé autory Oldřicha Daňka, Bohumila Hrabala, Pavla Kohouta, Petera Karvaše, Milana Uhdeho, Ladislava Smočka. Nová dramatická díla výrazně ovlivnila dramaturgické tendence a vývoj divadla. V anketě, na kterou odpovídalo 20 dramaturgů divadel, byly nejlépe hodnoceny hry Milana Kundery *Majitelé klíčů* a *Konec masopustu* Josefa Topola, zejména pro přesné vystižení etických hodnot člověka, pro nový pohled na problém cti a odpovědnosti, pro novou formu a autorskou stylizaci. Hned za nimi se umístil Peter Karvaš a jeho *Půlnoční mše* a František Hrubín se *Srpnovou nedělí* a *Křišťálovou nocí*.⁴⁷

⁴⁶ TOMÁŠEK, cit. 36, s. 51.

⁴⁷ 20 x 5. *Divadelní noviny* 7, 1963, č. 10-11, s. 8.

Dalším výrazným akcentem dramaturgie šedesátých let bylo absurdní drama, žánr místně i časově determinovaný Severní Amerikou a Evropou druhé poloviny 20. století, jehož znakem je nazírání a posuzování lidské existence a světa v dimenzích absurdity s jejími atributy.⁴⁸ Na československých scénách se objevila díla dramatiků, jako byli Samuel Beckett, Eugène Ionesco, Edward Albee. Velký zájem vyvolala tvorba dramatika Sławomira Mrożka, tvůrce polské verze absurdního dramatu spojeného s životní realitou. „Mrožek dosáhl světového úspěchu, zvl. skvěle kompozičně propracovaným dramatem Tango (...), jehož konflikt je postaven na opozici chaosu a promyšleného programu, řádu a formy.“⁴⁹ Především jeho dvě hry Policajti a Tango doslova zaplavily československou dramaturgii. To samé se týkalo módní vlny uvádění našeho autora absurdního dramatu Václava Havla, zejména jeho hry Vyrozumění,⁵⁰ kde si autor vzal za téma nefunkčnost politického systému, principy řízení totalitního režimu a nemožnost nápravy tohoto schématu, dále pak titulů Zahradní slavnost a Ztížená možnost soustředění, kde se dramatik zaměřil na problematiku existenciální.⁵¹

V kontextu celé republiky se na jeviště vracela i tvorba Bertolta Brechta. Je zajímavé, že ve sledovaném období všechna monitorovaná divadla zařadila do svého dramaturgického plánu vždy pouze jedno jeho dílo.

1.3. Dramaturgie po srpnu 1968

Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa v prvopočátku ochromila, později však ukončila nadějný směr, který československá divadla v šedesátých letech nastoupila. Jak jsem se zmínila v úvodu, divadla nějakou dobu odolávala politickému tlaku. Zachovávala početnou žánrovou a generickou rozdílnost. A především „zažívala vzácné období absolutního názorového, citového i estetického souznění se svým publikem“.⁵²

⁴⁸ Pocit osamělosti jedince ve světě, nemožnost poznat pravou podstatu světa i svého já, nemožnost se dorozumět, vědomí nesmyslnosti existence.

⁴⁹ ŠTĚPÁN, Ludvík a kol. *Slovník polských spisovatelů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000, s. 342.

⁵⁰ Jak jsem již výše uvedla, Vyrozumění v rozmezí let 1965-1966 uvedlo celkem sedm divadel.

⁵¹ PAVLOVSKÝ, Petr et al. *Základní pojmy divadla: teatrologický slovník*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, s. 15 ad.

⁵² JUST, cit. 1, s. 105.

Do života divadel zasáhly mocenské struktury více až u příležitosti prvního výročí okupace a díky poučení z krizového vývoje. Došlo k prvním pokusům o zostření cenzurního dohledu. Divadla tato opatření většinou úplně neakceptovala. Velkou roli zde sehrál Svaz českých divadelních a rozhlasových umělců, který bojoval za zachování nezávislého uměleckého prostoru, což mu vyneslo úřední zákaz činnosti v únoru 1970.⁵³ Začaly personální čistky a přesuny v celé divadelní oblasti, které kulminovaly v roce 1970 nástupem normalizace. Cenzurní orgány na všech svých úrovních upevnily svůj dohled a moc a ještě více zdokonalily svoji strukturu tím, že důsledně zapojily státní kulturní instituce. I Divadelní ústav, který v šedesátých letech hodnotil spíše uměleckou úroveň inscenací, byl povinen začít plnit funkci především ideologického dozoru a posuzovat inscenace ve svých hodnotitelských zprávách především z politicko-ideologického hlediska.⁵⁴

Divadelní dramaturgové hledali cesty úniku. „Ač opět spoutání cenzurou a zostřeným ideologickým dohledem, nacházeli bezpočet způsobů, jak se vyjádřit k soudobým problémům, třeba jen tím, že hráli o slušných a poctivých lidech.“⁵⁵

Faktem ovšem bylo, že z dramaturgických plánů divadel mizely hry Václava Havla, Pavla Kohouta, Josefa Topola, Milana Kundery, Milana Uhdeho, Františka Pavlíčka, Ladislava Smočka a dalších.⁵⁶

Naopak posrpnové období vyvolalo expanzi národních historických dramát. V hojně míře se inscenovaly Tylovy hry Jan Hus a Drahomíra a její synové, Hrubínova hra Oldřich a Božena a další česká klasická díla s buditelskou tematikou, která měla za úkol pozvednout národní sebevědomí a vlasteneckého ducha.⁵⁷

Československá jeviště musely postupně opustit hry švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta, konsekvence jeho podpisu na protestu proti kulturním přečinům pražského režimu. Omezení postihlo i Arthura Millera. Jediným současným světovým dramatikem, jehož se normalizační cenzura nedotkla a jehož tvorba šla napříč celorepublikovou divadelní sítí, byl Tennessee Williams.⁵⁸

⁵³ Tamtéž, s. 100.

⁵⁴ PATOČKOVÁ, Jana et al. *Divadelní ústav : 1959-2009*. 1. vyd. Praha : Institut umění - Divadelní ústav, 2009, s. 32.

⁵⁵ ČERNÝ, cit. 43, s. 9.

⁵⁶ ČERNÝ, cit. 43, s. 21.

⁵⁷ JUST, cit. 1, s. 120.

⁵⁸ Tamtéž, s. 30 ad.

Nastoupila opět „pravidelná“ dramaturgie, uvolněné místo v dramaturgických plánech zpětně zaplnila sovětská hra a ruská klasika s výjimkou sezony 1968/1969. V této sezoně, jako způsob vyjádření odporu a nesouhlasu se sovětskou invazí, žádné divadlo na území naší republiky nezařadilo do svého repertoáru hru sovětských či ruských autorů.⁵⁹

⁵⁹ KRAUTMANOVÁ, Vlasta. Současná sovětská dramatika v českých divadlech období tzv. normalizace (70. a 80. léta 20. století). *Disk*, 2002, č. 1, s. 110.

2. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA DRAMATURGIÍ JINÝCH REPERTOÁROVÝCH DIVADEL

2.1. Divadlo F. X. Šaldy v Liberci

Mimořádné osobnosti tvořily umělecký profil libereckého divadla, zvláště pak činohry. Na začátku sezony 1958/1959 se ředitelem stal činoherní režisér Ivan Glanc, který markantně ovlivnil styl divadla a především činoherního souboru, když převzal i funkci šéfa činohry po Svatoslavu Papežovi, který tento post zastával šest let až do 31. 12. 1963.⁶⁰ Ivan Glanc se svými spolupracovníky mohl formovat podobu liberecké činohry jen do 31. 3. 1970, kdy byl stejně jako mnoho dalších odvolán ze všech svých funkcí.⁶¹ „Za Glancovy éry si liberecká činohra vydobyla přední místo mezi českými divadly koncepční a objevnou dramaturgií (...).“⁶² Ivan Glanc vytvořil kolem sebe kolektiv lidí, kteří si byli blízcí svými uměleckými názory.

V prosinci 1961 nastoupily na místa dramaturgů činohry dvě v budoucnu výrazné osobnosti divadelní oblasti, Zdeněk Hořínek a překladatel Jaroslav Král. Již 1. 5. 1965 získali oba dramaturgové krajskou cenu za umělecky náročný repertoár činohry.⁶³ Zdeněk Hořínek odešel z pozice dramaturga na konci sezony 1966/1967, ale s divadlem ještě spolupracoval až do 1. 8. 1968.⁶⁴ Na jeho místo, po bok Jaroslava Krále, nastoupila na jednu sezonu dramaturgyně Johana Kudláčková, kterou následně vystřídala od 1. 8. 1969 Vlasta Gallerová.⁶⁵ Neblahý osud normalizačních čistek stihl i dramaturga Jaroslava Krále, který musel opustit k 1. 1. 1971 pozici dramaturga. Zůstal sice v zaměstnaneckém poměru v divadle, ale mohl se věnovat pouze režii určených titulů.

Dramaturgie repertoárového divadla začala na počátku šedesátých let hledat svou novou podobu. Ruské a sovětské dramatice se věnovala spíše okrajově a uváděla víceméně díla současných autorů, ať to již bylo jedno z nejúspěšnějších

⁶⁰ CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1963-1965*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1966, s. 246.

⁶¹ DIVADLO F. X. ŠALDY, cit. 14, nestránkováno.

⁶² ŠORMOVÁ, cit. 30, s. 66.

⁶³ DIVADLO F. X. ŠALDY, cit. 14, nestránkováno.

⁶⁴ DIVADLO F. X. ŠALDY, cit. 14, nestránkováno.

⁶⁵ CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1969-1971*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1972, s. 138.

válečných dramát Leonida Leonova *Vpád* (1965) poprvé v nové přepracované verzi,⁶⁶ nebo psychologické a intimní drama *Romance ve třech* (1971) Alexeje Nikolajeviče Arbuzova, či hra Edvarda Radzinského *104 stránky o lásce* (1966), kterou liberecké divadlo uvedlo necelý rok po jejím napsání.

Jedním ze substantiálních témat dramaturgické linie liberecké činohry byla absurdnost postavení člověka ve společnosti, nesmyslnost jeho života, ztráta žebříčků hodnot a životních jistot a jeho neschopnost komunikace se svým okolím. To reflektoval výběr repertoáru ve sledovaném období. Poprvé se liberečtí diváci setkali s absurdním dramatem ve své syrové podobě při uvedení československé premiéry hry Harolda Pintera *Domovník* (17. 4. 1965) v režii Svatoslava Papeže. V běžné repertoárové produkci oblastního divadla se jednalo o odvážný dramaturgický experiment. Byla to snaha přitáhnout náročnějšího diváka do divadla, předvést mu moderní dramatickou tvorbu a zavést s divákem živější formu dialogu. „Když jsme hru zařazovali do dramaturgického plánu, nepředpokládali jsme masovou návštěvnost a vysoký počet repríz.“⁶⁷ Liberecká inscenace si našla své diváky a režijní pojetí, scénické ztvárnění i herecké výkony byly i divadelními odborníky a kritiky hodnoceny pozitivně. „Za klad představení považuji, že i pasivního diváka si hra drápkem přitáhne a naučí aktivně přijímat inscenaci.“⁶⁸ První setkání liberecké divácké obce s absurdním dramatem dopadlo kladně, což způsobilo, že se v dramaturgickém plánu objevovaly další hry autorů s podobnou tematikou. Hned na začátku následující sezony bylo v další československé premiéře uvedeno drama existencialisty Alberta Camuse *Caligula* (9. 10. 1965) v režii Ivana Glance. Stejný režisér inscenoval v příští sezoně obě dvě části Dostojevského *Běsů* v Camusově dramatinizaci, přičemž druhý díl s názvem *Smršť* (29. 4. 1967) byl znovu československou premiérou. Další významný představitel absurdního dramatu Eugène Ionesco byl uveden na liberecké scéně v československé premiéře. Tentokrát se režisér Ivan Glanc rozhodl pro jeho poslední významnou hru *Hlad a žízeň* (20. 4. 1968). Důvod volby tohoto díla velmi pregnantně vystihla Jana Patočková ve své analýze: „Především se začleňuje Ionescova hra do repertoáru, který si už po řadu sezón udržuje ve svých opěrných

⁶⁶ (od dop.). První premiéra k jubileu republiky. *Průboj*, 3. 4. 1965, s. 5.

⁶⁷ ŘEDITELSTVÍ DIVADLA F. X. ŠALDY. Případ *Domovníka*. *Vpřed*, 11. 5. 1965, s. 4.

⁶⁸ BERÁNEK, Jindřich. Zrcadlo našeho jednání. *Průboj*, 24. 4. 1965, s. 5.

bodech povahu tvořivého dialogu s divákem na téma základních existenciálních otázek.⁶⁹

„Velká pozornost byla věnována původní domácí tvorbě, kterou inscenovali zejm. J. Horan (...) a M. Vobruba (...).“⁷⁰ Liberecká dramaturgická koncepce nevynechala v žádné sezoně české tvůrce, hlavní důraz ale kladla především na soudobou tvorbu. V režii Jaroslava Horana se realizace dočkaly obě populární hry *Majitelé klíčů* (1963) Milana Kundery i *Konec masopustu* (1964) Josefa Topola. V konfrontaci Horanova režijního pojetí vyšli lépe *Majitelé klíčů*. V recenzi se můžeme dočíst: „Zkrátka divadlo F. X. Šaldy se pokusilo o zdoání předlohy a vytvoření rovnocenného představení. Při inscenování *Majitelů klíčů*, které s *Koncem masopustu* tvoří dvojici nejvýznačnějších současných dramát, však bylo bezesporu šťastnější.“⁷¹ Bouřlivou diváckou reakci vyvolalo uvedení *Krále Vávry* (1964) Milana Uhdeho. Kontestující diváci se obrátili až na ústřední výbor Komunistické strany Československa. Následně byla uspořádána beseda s inscenátory, s autorem Milanem Uhdem, funkcionáři, občany i s iniciátory dopisu. Milan Uhde se obhajoval: „Drama (ani umělecké dílo) nikoho napravovat neumí. Nemá tuto funkci. To je iluze, která se dost dlouho hlásala. Poslání umění je znepokojující, ne nápravné.“⁷² Výsledek nakonec vyzněl ve prospěch zastánců této hry. Součástí repertoáru byly hry Václava Havla *Vyrozumění* (1965) i *Ztížená možnost soustředění* (1969) a mnoha dalších současných českých dramatiků. I když liberečtí dramaturgové věnovali velkou péči ve svých dramaturgických plánech české tvorbě, v prvním provedení⁷³ se jim podařilo uvést pouze hru Milana Kundery *Ptákovina* (18. 1. 1969) v režii Ivana Glance.

Na rozdíl od ostatních analyzovaných divadel se podařilo liberecké scéně realizovat světovou premiéru. Činoherní soubor uvedl hru italského soudobého dramatika Ugo Pirra *Parašutisté* (4. 1. 1964), o jejíž inscenování se zasloužil především dramaturg Jaroslav Král. Původně se jednalo o jednoaktovku, která byla

⁶⁹ PATOČKOVÁ, Jana. Moralita bez morálky. *Divadlo* 19, 1968, č. 6, s. 78.

⁷⁰ ŠORMOVÁ, cit. 30, s. 66.

⁷¹ KUBÍČEK, Vladimír. Konec masopustu v Liberci. *Vpřed*, 7. 3. 1964, s. 3.

⁷² BERÁNEK, Jindřich. Proč na besedě mlčeli? *Průboj*, 16. 3. 1965, s. 5.

⁷³ Na tomto místě považuji za nutné vysvětlit terminologii prvních uvedených děl, kterou v této práci používám. První provedení znamená, že dílo tuzemského autora je zcela poprvé uvedeno na našem území. Československá premiéra označuje díla zahraničních autorů, která jsou prvně inscenována v naší republice. Světová premiéra je výrazem pro inscenování díla zahraničního autora, které ještě nebylo uvedeno ani v jeho vlasti, ani nikde ve světě, a hraje se zcela poprvé právě u nás.

po svém prvním uvedení zakázána italskou cenzurou pro zneuctění národní armády. Pirra původní verzi rozšířil, doplnil ženské postavy, ale ani pak se hra nedočkala žádného provedení, neboť se ředitelé italských divadel obávali, že v případě inscenování jim nebude přiznána státní subvence.⁷⁴ Tento dramaturgický krok nasadit hru s protifašistikou tematikou byl kladně hodnocen napříč celostátním tiskem, režijní pojetí Svatoslava Papeže i herecké výkony se setkaly s pozitivní reakcí publika, které odměnilo Pirrovu frašku i autora nekonečným potleskem.⁷⁵

Liberecká dramaturgie se evidentně snažila o moderní divadlo, promyšleně vyhledávala tituly, které nebyly zrovna obvyklé, které mnohdy kladly na celý činoherní soubor výjimečné úkoly. Konsekvencí byl dramaturgicky rozmanitý, různorodý a umělecky hodnotný repertoár.

2.2. Jihočeské divadlo v Českých Budějovicích

Profilace Jihočeského divadla byla dlouhodobě v rukou režiséra Milana Fridricha. Jako umělecký šéf činohry zde působil v letech 1963-1970 a 1980-1986. Zároveň vystřídal na pozici ředitele divadla Zdeňka Míku, který jako většina uměleckých vedoucích pracovníků byl v sedmdesátých letech odvolán z funkce. Milan Fridrich se od 1. 7. 1970 stal zastupujícím ředitelem, od 1. 11. 1970 byl úředně pověřen vedením divadla.⁷⁶ Milana Fridricha považuje Jan Voráček (dramaturg činohry 1972-1982) „za největší osobnost Jihočeského divadla druhé poloviny dvacátého století. (...) nepřestal být osobitým režisérem usilujícím o co nejpřesnější a nejpůsobivější jevištní ztvárnění dané hry“.⁷⁷

Spolu s ním vytvářela dramaturgickou koncepci jihočeské činohry od počátku šedesátých let dramaturgyně Alena Kožíková, dcera mnohostranně nadaného literáta Františka Kožíka, což bylo znát v koncepci dramaturgických plánů, kde věnovala zvýšenou pozornost adaptacím literárních děl. Před jejím

⁷⁴ t. Světová premiéra v Liberci. *Svobodné slovo*, 7. 1. 1964, s. 6.

⁷⁵ VACULÍK, Jan. Parašutisté. *Vpřed*, 11. 1. 1964, s. 3.

⁷⁶ CALÁBKOVÁ, cit. 65, s. 99.

⁷⁷ VORÁČEK, Jan. Kouzlo okamžiku, když se herec potká se svou rolí. In MAŘÍKOVÁ, Bohuslava, LOUCKÁ, Marie, cit. 17, s. 174.

odchodem do Městských divadel pražských byl angažován na místo dramaturga činohry Karel Vondrášek (od 1. 5. 1968).⁷⁸

Především byla dramaturgická linie jihočeské činohry determinována snahou Milana Fridricha zkoušet nové tvůrčí postupy v nových divadelních i nedivadelních prostorech souvisejících s osobou scénografa Joana Brehmse. Tento lotyšský rodák, který se po válce usadil v Českých Budějovicích, scénograf a architekt, znamenal pro Jihočeské divadlo totéž, co Josef Svoboda pro Laternu magiku. Stejně jako Svoboda byl i divadelním „vynálezcem“. Již v roce 1947 pro Jihočeský divadelní festival, který prosadil společně s režisérem Karlem Konstantinem, vyprojektoval kruhové divadlo v Rajské zahradě dominikánského kláštera. Navrhl a uvedl do provozu otáčivé hlediště v Českém Krumlově, které se stalo celosvětově proslulým fenoménem.⁷⁹ Experimentoval s polydimenzionálním divadelním prostorem v plenéru, oživil svou scénografií nadvoří zámku, Maškarní sál, dokonce na čas částečně zprovoznil i barokní technickou mašinerii v Zámeckém divadle. Brehms vytvořil i Studiovou scénu Jihočeského divadla a realizoval činoherní projekty bez portálů a opony. Diváci seděli jak na jevišti, tak i v hledišti a celá hra se odehrávala v intencích kruhového divadla.⁸⁰

Zatímco tedy jihočeský šéf výpravy sledoval nejsoučasnější divadelní trendy ve scénografii a realizoval je takřka synchronně a kongeniálně s nejnvýraznějšími současnými představiteli evropského divadla, jako byli Jean Vilar a Jerzy Grotowski, dramaturgie Jihočeského divadla v tomto ohledu zůstávala provinčnější, než bylo tehdy v Čechách a na Moravě zvykem. „(...) dramaturgie nepřicházela s ničím objevným, průbojným, inscenovaly se hry hodně známé a jinde obehnané. Těžko bylo lze vysledovat vůbec nějakou linii, činohra působila dojmem, jakoby se dostala do slepé uličky.“⁸¹ Na repertoáru se objevovaly tituly, které se v monitorovaném období hrály v mnoha divadlech. Jen velmi vzácně se v dramaturgickém plánu jihočeské činohry objevila československá premiéra soudobého zahraničního tvůrce. Vybočením z rigidního repertoáru nebyla až tak československá premiéra tragikomedie Eugena O'Neillů *Tak trochu básník* (29. 3.

⁷⁸ CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1967-1969. Část 1, České kraje*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1971, s. 104.

⁷⁹ Provoz otáčivé hlediště před Bellarií v českokrumlovské zámecké zahradě byl slavnostně zahájen 9. 6. 1958 hrou Güntera Weisenborna *Lofter aneb Ztracená tvář*.

⁸⁰ KAZILOVÁ, Zdeňka et al. *Jihočeské divadlo*. České Budějovice : Jihočeské divadlo, 1990, s. 51.

⁸¹ PROCHÁZKA, Jan. S největší náročností. *Jihočeská pravda*, 3. 3. 1967, s. 3.

1970) v režii Milana Fridricha, jako spíše orientace dramaturgyně Aleny Kožíkové na francouzskou tvorbu. V československé premiéře uvedl jihočeský činoherní soubor hru současného francouzského dramatika Roberta Merleho *Bílý ďábel* (14. 3. 1965) v režii hostujícího Jana Schmidta a velký zájem a očekávání vyvolalo nastudování Diderotovy *Jeptišky* v dramatinizaci Jeana Gruaulta, který napsal i filmový scénář ke stejnojmennému filmu Jacquesa Rivetta, ten byl na protest církve ve Francii zakázán. Ani necelý rok poté slavila úspěchy Diderotova *Jeptiška* (2. 4. 1967) v Českých Budějovicích v režii Milana Fridricha, který si ke spolupráci přizval polského výtvarníka Antoniho Toštu. Úsporná scéna polského výtvarníka umožnila režisérovi vést herce k dramaticky zhuštěnému a dynamickému projevu. „Inscenace je cenná myšlenkově jasnou sdělností dramatického příběhu i čistotou stylu, po jaké se nám dnes na našich jevištích tolik stýská.“⁸² Díky režijnímu ztvárnění a hereckým výkonům dosáhla jihočeská činohra úspěch v celorepublikovém kontextu a aspoň částečně rozptýlila negativní názory odborných kruhů. „Činoherní soubor JD mi sice nepřipadá jako stabilizovaný, ale jako usedlý a z pohodlný. Člověk má pocit, že jej nic netrápí, nedráždí, jako by byl spokojen sám se sebou.“⁸³ Stejně jako olomoucká dramaturgie probudila zvýšený zájem divadelních scén o tvorbu amerického dramatika Tennesseeho Williamse, tak i jihočeský dramaturgický experiment způsobil, že v následujících letech se Diderotova *Jeptiška* stala součástí repertoáru v několika jiných divadlech.

Podstatně větší prostor dostávala v dramaturgické koncepci tvorba současných tuzemských autorů. Byly zde uváděny hry dramatiků, jejichž díla v té době rezonovala scénami napříč celou republikou, ať se jednalo o *Majitele klíčů* Milana Kundery či o *Konec masopustu* Josefa Topola. Součástí repertoáru ale nebyla například ani jedna hra dramatika Václava Havla. Jihočeská činohra neuvedla žádné první provedení hry soudobého trendu. Příčinou však nebyla naprostá ignorace dramaturgie vůči nové linii moderních dram, ale logický fakt, že soudobý autor raději poskytl svoji hru k prvnímu provedení pražskému divadlu, či většímu regionálnímu divadlu než menšímu oblastnímu divadlu v Jižních Čechách. Záleželo rovněž na kontaktech, rychlosti a míře informovanosti.⁸⁴ „Vzpomínám, jak nás zaujala zpráva, že Vinohradské divadlo začne zkoušet

⁸² PROCHÁZKA, Jan. Diderotova *Jeptiška*. *Rudé právo venkov*, 22. 4. 1967, s. 5.

⁸³ PROCHÁZKA, cit. 81.

⁸⁴ WENIG, cit. 38.

Kohoutovu dramaturgii *Válka s mloky*. Nechtěli ještě dát text z ruky, a tak jsme do dramaturgie na Vinohrady přijeli v rozšířené umělecké radě, hru si přečetli nahlas a honem ji zařadili do repertoáru.⁸⁵ *Válka s mloky* měla na jihu Čech premiéru 9. 5. 1963 v režii Karla Neubauera.

Ve snaze diferenciovat jihočeskou scénu se dramaturgie pokusila zaměřit na autorskou tvorbu přímo pro Jihočeské divadlo. „Jako každým rokem, i před letošní sezónou jsme se snažili získat nějakou naši hru ze současnosti. Slibů bylo několik, ale realizoval se pouze jediný. Úsilí najít si svého autora bylo úspěšné navázáním spolupráce se Zdeňkem Mahlerem. Napsal pro nás *Svatbu jako řemen*.“⁸⁶ Režie ředitele Zdeňka Míky, celkové inscenační ztvárnění včetně hereckých výkonů, ale především nekvalitní Mahlerův přepis filmového scénáře do divadelní podoby vyvolalo negativní vlnu reakcí na toto dramaturgické úsilí. „Má se oblastní divadlo ve snaze uvést také nějakou novinku z tuzemské autorské dílny pokoušet vydupat text ze země stůj co stůj?“⁸⁷

Dramaturgie tedy změnila svůj modus operandi a snažila se navázat autorskou spolupráci zejména pro přírodní českokrumlovskou scénu. Otáčivé hlediště inspirovalo k tvorbě Františka Kožíka již na počátku šedesátých let, kdy přímo pro českokrumlovskou točnu napsal hru *Krumlovská romance* pojednávající o mládí Petra Voka. V režii Karla Neubauera měla své první provedení 15. 6. 1963. Za dramaturgický přínos bylo považováno i první provedení další jeho hry *Balada o věčné lásce Tristana a Isoldy* (8. 8. 1968), kterou František Kožík napsal na přání režiséra Milana Fridricha. Fridrich při svém režijním výkladu využil svých znalostí prostředí a hereckého souboru k tomu, aby vytvořil efektní představení. „Působivou výslednicí Fridrichova nastudování (...) podmiňuje cílevědomé a umělecky citlivé sjednocení všech inscenačních složek.“⁸⁸

Ke spolupráci byl získán dramatik František Hrubín, který fascinován prostředím točny vyhověl návrhu režiséra Milana Fridricha a napsal pro jihočeský činoherní soubor lidovou pohádku *Kráska a Zvíře* (2. 7. 1970).

⁸⁵ KOŽÍKOVÁ, Alena. Sedm let jsem u vás sloužila... In MAŘÍKOVÁ, Bohuslava, LOUCKÁ, Marie, cit. 17, s. 102.

⁸⁶ KOŽÍKOVÁ, Alena. *Svatba jako řemen*. *Jihočeská pravda*, 3. 2. 1967, s. 3.

⁸⁷ BERÁNKOVÁ, Jana. *Moralita jako řemen?* *Jihočeská pravda*, 14. 4. 1967, s. 3.

⁸⁸ VORÁČEK, Jan. *Úspěšná krumlovská balada*. *Jihočeská pravda*, 13. 9. 1968, s. 4.

I když nebyla jihočeská dramaturgie činohry zvláště průbojná a novátorská, myslela při výběru repertoáru na herce, jejich uplatnění i rozvíjení jejich osobností.⁸⁹

„Práce budějovické činohry na sebe nestrhuje návštěvnickou pozornost dramaturgickou objevností za každou cenu, ale poctivostí přístupu k uměleckým úkolům a častou úspěšností jejich jevištní realizace.“⁹⁰

2.3. Divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci

V šedesátých letech nesl umělecký vývoj olomouckého činoherního souboru zřetelný rukopis režiséra a šéfa činohry Jiřího Svobody, který do vedení činohry nastoupil po velice erudovaném divadelním režisérovi Karlu Novákovi (1956-1960). Svoboda sice teoreticky mohl navázat na silně konsolidovaný soubor, ale praxe byla jiná. S Karlem Novákem ze souboru odešly nejen jeho vůdčí herecké osobnosti (Slávka Budínová, Leopold Franc, Miroslav Horák, Josef Husník, Radúz Chmelík, Ilja Racek),⁹¹ ale také dramaturg Vojtěch Kabeláč, díky jehož odvážné dramaturgii a náklonnosti především k americkému dramatikovi Tennessee Williamsovi získala olomoucká činohra celostátní pozornost a uznání svojí československou premiérou *Sestupu Orfeova* (2. 10. 1960) v režii Jiřího Svobody. Prvořadým úkolem nového šéfa činohry bylo vybudovat nový tvůrčí tým a adekvátně doplnit herecký soubor. Na místo dramaturga nastoupil Jiří Flíček (do 31. 3. 1964), kterého posléze nahradila Zdena Charvátová (od 1. 3. 1964).⁹² „Cenným přínosem dramaturgii v letech 1961 – 1964 byla soustavná spolupráce Karla Krause.“⁹³ Zdena Charvátovou vystřídal Marek Stašek (do 31. 10. 1969), 1. 10. 1969 nastoupil jako lektor dramaturgie Radoslav Lošťák, který byl 1. 9. 1970 jmenován do funkce dramaturga.⁹⁴

První výraznější zkouškou stabilizace olomoucké činohry bylo nastudování hry Josefa Topola *Konec masopustu*. Ve společné režii Jiřího Svobody a hostujícího

⁸⁹ KOŽÍKOVÁ, cit. 85, s. 102.

⁹⁰ PROCHÁZKA, Jan. Návštěvou v Jihočeském divadle. *Rudé právo*, 18. 5. 1968, s. 5.

⁹¹ CHARVÁTOVÁ, cit. 9, s. 12.

⁹² CALÁBKOVÁ, cit. 60, s. 435.

⁹³ CHARVÁTOVÁ, cit. 9, s. 13.

⁹⁴ CALÁBKOVÁ, cit. 65, s. 239 ad.

Otomara Krejčí měla první provedení 27. 4. 1963. Jevištní tvar, režijní pojetí i herecké výkony se setkaly s velkým ohlasem a byly dostatečně silným signálem k tomu, že se hra objevila v monitorovaném období na dalších čtrnácti scénách. „(...) nelze nepřiznat, že Konec masopustu patří ke špičkovým výkonům souboru, že znamená jistě etapové vítězství na dosavadní tvůrčí cestě, neboť je v řadě hereckých výkonů velmi precizní a přesvědčivý.“⁹⁵

Dramaturgii se nepodařilo v kontextu moderní československé dramatiky navázat na úspěchy Konce masopustu, ani dřívějšího prvního provedení *Majitelů klíčů* (14. 4. 1962) Milana Kundery. V rozmezí let 1963 – 1971 se objevila pouze jediná hra současného českého autora v prvním provedení. Jednalo se o *Návrat* (28. 5. 1966) Kamila Bednáře, který byl uveden v jednom večeru společně s komorní hrou Josefa Topola *Kočka na kolejích*. Pravděpodobně ve snaze odlišit se od ostatních scén, najít si svoji vlastní cestu a trend, se na repertoáru objevovala díla soudobých tvůrců, kteří nebyli tak populární. Uvedena byla hra Bohuslava Březovského *Všechny zvony světa* (1968) v režii Jiřího Svobody, slovenská dramatika zde nebyla zastoupena tradičními tvůrci Igorem Rusnákem a Peterem Karvašem, ale méně uváděným dramatikem Ivanem Stodolou a jeho hrou *Čaj u pana senátora* (1967) v režii Františka Bršlici. Stejně jako jihočeské divadlo, tak ani olomoucké divadlo nezařadilo v této době do svých dramaturgických plánů žádnou hru Václava Havla.

Při své orientaci na soudobou zahraniční tvorbu se olomoucká dramaturgie více soustředila na díla evropských dramatiků. V československé premiéře uvedla detektivní komedii francouzského autora Roberta Thomase *Osm žen* (14. 12. 1964) v režii jednoho ze svých kmenových režisérů Karla Pokorného. Umělecký naturel režiséra Pokorného vždy inklinoval ke komediálnímu žánru a tato komedie mu poskytla dostatečný prostor k tomu, aby mohl využít své schopnosti a zkušenosti. „Dal hře lehké, ale přitom nijak povrchní ladění, svižné tempo, francouzskou vtipnost a míru ve výrazu.“⁹⁶ Úspěšné nastudování této komedie a snaha dramaturgie hledat a uvádět zajímavá díla znamenala, stejně jako u *Sestupu Orfeova*, že se hra *Osm žen* stala oblíbenou součástí mnoha dramaturgických plánů ostatních divadelních scén.

⁹⁵ SUCHAŘÍPA, Leoš. *Ledy se hnuly*. *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 23, s. 3.

⁹⁶ JEDLIČKA, Jaromír. *Komedie výlučně ženská*. *Stráž lidu, Olomouc*, 24. 12. 1963, s. 3.

Stejně tak, jako v případě soudobých tuzemských her, ani v případě zahraniční tvorby se nepodařilo navázat na linii úspěšných titulů. Olomoucká dramaturgie ve své snaze přinést na jeviště neznámá díla uvedla v československé premiéře dalšího francouzského dramatika Henryho de Montherlanta a jeho drama *Mrtvá královna* (7. 5. 1967). Scénické ztvárnění ani herecké výkony se nesetkaly s pozitivní recepcí publika a kritiky. Do dramaturgického plánu bylo zařazeno i dílo tehdy velmi oblíbeného švýcarského dramatika Maxe Frische. Olomoucká činohra jako dosud jediná scéna v republice uvedla jeho neznámé dílo *Hrabě Oederland* (1. 6. 1968). Ani v jednom případě nešlo o zdařilou režijní interpretaci zkušeného Jiřího Svobody, ale byla oceněna především dramaturgická objevnost. „Přes značnou stylovou nejednotnost a nevyváženost celku, inscenace, je uvedení Hraběte Oederlanda nesporně nejvýznamnějším dramaturgickým činem letošní olomoucké sezony.“⁹⁷

Větší pozornosti a ohlasu nezískala ani československá premiéra hry *Dub a králíci* (18. 5. 1969) mladého západoněmeckého dramatika Martina Walsera v režii Františka Bršlici.

Fundamentálním rysem olomoucké činoherní dramaturgie bylo hledání a nalézání nových, ale především málo známých dramatických děl. Mnohdy se jednalo o náročné tituly vyžadující vysokou uměleckou i interpretační úroveň, které se ne vždy setkaly s adekvátní tvůrčí intencí. Také jevištní realizace neodpovídala úrovni předloh ani možnostem souboru. Nelze hovořit o vysoké interpretační úrovni všech inscenací, o evidentním dramaturgickém profilu, či tendenci. Bylo těžké vytvářet dramaturgické plány s určitou koncepcí tak, aby vyhověla heterogennímu složení publika. Celkově byla olomoucká dramaturgie disparátní při svém hledání současné moderní dramatiky, čímž na sebe poutala pozornost divadelní obce.

2.4. Státní divadlo v Ostravě

Umělecký profil ostravské činohry ovlivňoval dlouhodobě jeho šéf Radim Koval. Po odchodu Miloše Hynšta do Státního divadla v Brně na konci roku 1958 byl člen činohry, herec Koval, pověřen vedením souboru a v roce 1959 byl

⁹⁷ STÝSKAL, Jiří. *Hrabě Oederland časový a nadčasový. Nová svoboda, Ostrava*, 29. 6. 1968, s. 6.

formálně jmenován šéfem činohry.⁹⁸ „Jeho patnáctiletá éra byla (vedle Škodova období) nejvýznamnější v historii souboru, který se svou tvorbou, dalece přesahující hranice regionu, začlenil mezi umělecky průbojné scény.“⁹⁹ Na této pozici setrval až do roku 1973, kdy byl po stranických prověrkách odvolán z funkce.¹⁰⁰

Radim Koval systematicky budoval kompaktní soubor, který dle potřeby cíleně doplňoval a posiloval. Vytvářel kreativní kolektiv herců schopných splňovat vysoké inscenační požadavky nejen pod jeho režii, ale i pod vedením jiných hostujících režisérských osobností.¹⁰¹

Zároveň se mu podařilo angažovat i kvalitní stálé režiséry. Necelé dva roky (1963-1965) působili u souboru režiséři Ivan Weiss a Jozef Palka. Na konci sezony 1966 do angažmá nastoupili posluchači absolventského ročníku režie AMU Bedřich Jansa (od 1. 5. 1966) a Jan Zajíc (od 1. 6. 1966), kteří pracovali v souboru během celého sledovaného období.¹⁰² Bedřich Jansa debutoval 19. 10. 1966 režii komorního westernu *Vítr ve větvích sasafrasu* autora Reného de Obaldii. Jeho tvůrčí invence se v prvních letech nejvíce uplatnila na poli lyricko-romantického dramatu, kdy dosáhl režijního úspěchu při realizaci *Nashova Obchodníka s deštěm* (1968) a *Lorcovy Krvavé svatby* (1968). Jan Zajíc zahájil svoji profesionální kariéru režii satirické Molièrovky komedie *Jeho Urozenost pan Měšťák* (premiéra 18. 12. 1966). Vytvořil pozoruhodné inscenace *Čarodějek ze Salemu* Arthura Millera (1968) a *Podzimní zahrady* Lillian Hellmanové (1969). Jeho hlavním intersem se v pozdějších letech stal spíše komediální žánr.¹⁰³

Tvář ostravského činoherního souboru tedy tvořil ustálený tým, jehož důležitou součástí byl dramaturg Vojtěch Kabeláč.¹⁰⁴ Především jeho zásluhou se v Ostravě objevovala velmi průbojná dramaturgie zaměřená z velké části na tehdejší současné zahraniční autory západní provenience, kteří v mnoha případech byli uvedeni na československých scénách vůbec poprvé. Významné postavení mezi nimi zaujal americký dramatik Tennessee Williams. Hned třemi československými premiérami se v jeho případě pyšnilo Státní divadlo v Ostravě. Jednalo se o

⁹⁸ SÝKOROVÁ-ČÁPOVÁ, Eva, WEIMANN, Mojmír, cit. 15, s. 115-116.

⁹⁹ ŠORMOVÁ, cit. 30, s. 340.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Jiří Svoboda, Alois Hajda, Richard Mihula, Karel Novák, Václav Hartl, Jaromír Pleskot ad.

¹⁰² CALÁBKOVÁ, Blanka, VOJTĚCHOVÁ, Drahoslava. *Československá divadla 1965-1967. Část 1, České kraje*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1969, s. 222.

¹⁰³ SÝKOROVÁ-ČÁPOVÁ, Eva, WEIMANN, Mojmír, cit. 15, s. 119.

¹⁰⁴ V angažmá od roku 1960 do 31. 7. 1967.

inscenace *Tetovaná růže* (21. 4. 1963) v režii Miloše Horanského, *Kočka na rozpálené plechové střeše* (19. 12. 1965) a *Noc iguany* (17. 12. 1966) v režii Radima Kovala. Ostrava, inspirována olomouckou dramaturgií,¹⁰⁵ vrátila v šedesátých letech na československá jeviště Williamse a zapříčinila jeho lavinovité šíření po ostatních divadlech. Po éře padesátých let, kdy se americká dramatika nemohla inscenovat a veškerá pozornost dramaturgů byla pod dohledem nuceně směřována k dramatice sovětské, způsobovalo uvedení Williamse velký zájem nejen u divácké obce, ale také u odborné veřejnosti i divadelníků samotných. „... Skleněný zvěřinec, první Williams u nás uvedený, byl něco jako povolená skvrna na bezúhonném kontě československé dramaturgie, co Sestup Orfeův v Olomouci byl hazardní kousek dramaturgické odvahy.“¹⁰⁶ Vojtěch Kabeláč na sebe toto riziko vzal a zakomponoval s úspěchem do dramaturgického plánu hned tři Williamsovy hry.

Jak jsem již uvedla, první byla premiérována *Tetovaná růže*. Hra, která v Anglii byla inscenována až po cenzurním zásahu v roce 1958 v Liverpoolu.¹⁰⁷ V Ostravě byla tedy uvedena jen o pět let později, v překladu Hany Budínové, která text zjemnila a uhladila tak, aby byl přijatelnější pro diváky. V inscenaci došlo k určitému posunu více do roviny komediální, nicméně díky konsekventní režii Miloše Horanského, vizuálně pestré scéně hostujícího výtvarníka Otakara Schindlera a působivému hereckému výkonu Zory Rozsypalové jako Serafíny byla přijata a hodnocena velmi pozitivně.¹⁰⁸

Do historie ostravské činohry se zapsaly další Williamsovy hry, tentokrát v režii Radima Kovala. Domnívám se, že americký dramatik, pro jehož dramata je typické psychologické vykreslení hlavních postav příběhu, především ženských, odpovídal režijnímu naturelu Radima Kovala, který „(...) se jako režisér zaměřil zejména v prvních devíti letech na žánr psychologického dramatu se širšími vazbami sociálními a filozofickými“.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Divadlo Oldřicha Stibora uvedlo v československé premiéře dne 20. 10. 1960 *Sestup Orfeův* v režii Jiřího Svobody.

¹⁰⁶ MACHONIN, Sergej. Tennessee Williams. *Literární noviny* 13, 1964, č. 7, s. 8.

¹⁰⁷ Cenzurní zásah se týkal erotických scén.

¹⁰⁸ FUCHS, Aleš. Dvě protikladné hry – dvě různé inscenace. *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 21-22, s. 6.

¹⁰⁹ SÝKOROVÁ-ČÁPOVÁ, Eva, WEIMANN, Mojmír, cit. 15, s. 116.

Ostravská dramaturgie však nevynikala pouze díky jednomu americkému dramatikovi. Za působení Vojtěcha Kabeláče zde byly uvedeny v československé premiéře i další hry amerických i anglických dramatiků. Jednalo se o hry Roberta Bolta *Člověk pro všechny časy* (1963) a Thomase Stearnse Eliota *Rodinné shromáždění* (1963). „Státní divadlo v Ostravě udalo objevy Williamsovy *Vytetované růže*, Boltova *Člověka pro všechny časy* a nyní Eliotovým *Rodinným shromážděním* dramaturgické impulzy našemu divadelnictví.“¹¹⁰ A nastolený směr hledání nových dramatických děl zámořské provenience, které by byly komplementární součástí ostravské činoherní dramaturgie, pokračoval dalšími československými premiérami her Eugena O'Neillů *Dlouhá cesta dnem do noci* (1966), Williama Saroyana *Lásko - měj se hezky!* (1967) a Williama Ingeho *Piknik* (1967). Dramaturgie si všimla a v československé premiéře uvedla i hru Pekař a kočka (1966) francouzského scenáristy, režiséra, spisovatele a dramatika Marcela Pagnola.

Po odchodu Vojtěcha Kabeláče do Hradce Králové přišel v následující sezoně 1967/1968 na místo dramaturga z Národního divadla v Praze Milan Calábek (od 1. 8. 1967 do 14. 7. 1968). Do Ostravy přišel Mojmir Weimann (od 15. 1. 1968), s ním pak vytvořil dramaturgickou dvojici Jiří Lexa (od 1. 7. 1968).¹¹¹ Ostravská orientace především na americkou a anglickou současnou dramaturgiu díky politické situaci v republice byla v restrikci. Přesto se ještě dvojici dramaturgů podařilo obhájit ve svých dramaturgických plánech uvedení dvou československých premiér amerického autora Johna Whitinga (*Ďábli*, 1970) a anglického dramatika Charlese Dizenza (*Proč jsem se zbláznil*, 1970).

Zatímco liberecké divadlo věnovalo ve svém repertoáru velkou péči tradici inscenací shakespearovské dramaturgie, ostravská činohra v monitorovaném období uváděla tohoto anglického dramatika velmi sporadicky. Jeho tvorba byla zastoupena komediemi *Jak se vám líbí* (1963), *Večer tříkrálový* (1965) a *Konec vše napraví* (1967). Shakespearova díla v dramaturgických plánech, vyjma dramatu *Julius Caesar* (1964), měla pozici doplňujících titulů a sloužila k rovnoměrnému vyvážení dramaturgických plánů, jako protiváha k dramatům s vážnou tematikou.

¹¹⁰ UHLÍŘOVÁ, Eva. Eliot poprvé. *Divadelní noviny* 7, 1964, č. 12, s. 5.

¹¹¹ CALÁBKOVÁ, cit. 78, s. 246 ad.

Odvahu prokázalo ostravské divadlo zařazením do repertoáru díla divadelního kritika, teoretika, historika, překladatele a dramatika, Jana Kopeckého. V roce 1970 v režii Radima Kovala byla uvedena hra *Větší město pražské*, v roce 1971 se podařilo ještě zařadit do repertoáru další jeho hru *Co děláte v neděli?* v režii Jana Zajíce, která již musela být uvedena pod jedním z jeho pseudonymů Tomáš Záruba. Obě díla byla představena v prvním provedení.

Ostravské činoherní divadlo svojí dramaturgií, svým inscenačním stylem vytvářeným výrazně silným a umělecky koherentním kolektivem zaujímalo čelné místo v československé divadelní síti. „Vždy bylo středem zvýšené společenské pozornosti a ohlas jeho kulturně-politického působení byl vždy markantnější, než tomu bylo v případě olomouckého nebo plzeňského divadla (...).“¹¹²

¹¹² PROCHÁZKA, Jan. Ostravský jubilant. *Divadelní noviny* 13, 1969, č. 8-9, s. 8.

3. PLZEŇSKÁ ČINOHRA

3.1. Historický exkurz

Nejstarší informace o počátcích českého divadelního dění v Plzni pocházejí z počátku 19. století. Záslouhou plzeňského patriota, kněze, buditele a profesora na gymnáziu a filozofickém ústavu U svaté Anny Josefa Vojtěcha Sedláčka bylo uspořádáno první české ochotnické představení 6. 4. 1818, na kterém se podíleli místní ochotníci a dva herci německé kočovné společnosti Georga Schantrocha, jež právě hostovala v Plzni. Provedena byla fraška Roztržití od Augusta Kotzebua. Představení nedosahovalo žádných vysokých uměleckých kvalit, ale mělo nesmírný význam z hlediska společenského a národnostního.¹¹³ Pravděpodobně proběhlo úspěšně a Sedláček pokračoval ve svých vlasteneckých aktivitách, které vyústily k prvnímu samostatnému vystoupení plzeňských ochotníků 11. 5. téhož roku. Hrála se hra plzeňského městského zastupitele Emanuela Davida Osvobození Plzně od Táboritů r. 1434.¹¹⁴

První divadelní budovu měla Plzeň od roku 1832.¹¹⁵ Byla to klasicistní stavba podle návrhu benátského architekta a malíře Lorenza Sacchettiho.¹¹⁶ Divadelní budova byla určena zcela pro německé divadelní společnosti a jejich produkci. První česká představení se zde konala až v roce 1835. S postupnou změnou společenského a politického klimatu se na scénu pozvolna dostávaly i české herecké společnosti, kterým byl umožněn stále větší počet představení. Hlavní zimní sezona však patřila permanentně německým divadelníkům. Zlom nastal v roce 1865, kdy městská rada pod silicím nátlakem místních vlastenců rozhodla o zadání zimní sezony Pavlu Švandovi ze Semčic a jeho souboru. Tím byla zahájena nepřetržitá linie českých divadelních představení v Plzni. Nejvýznamnější osobnosti, které formovaly charakter plzeňské činohry před

¹¹³ MIŠTEROVÁ, Ivona. *Angloamerické drama na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2013, s. 13 ad.

¹¹⁴ KUCHYNKA, Václav. Plzeň a české divadlo. In PROCHÁZKA, cit. 3, s. 9 ad.

¹¹⁵ Do té doby probíhala představení např. v rytířské síni tzv. Německého domu, ve velkém sále na radnici, v hostincích U Bílé růže, U Zlatého orla, U Hanesů, U arcivévodý Františka, na náměstí apod.

¹¹⁶ Provoz v divadle byl zahájen 12. 11. 1832 hrou německého dramatika Augusta Kotzebua Světloň z Cremony. Divadlo bylo zbouráno v roce 1903.

monitorovaným obdobím, byly Pavel Švanda ze Semčic, Vendelín Budil a v poválečné éře Zdeněk Hofbauer.

Pavel Švanda ze Semčic zahájil svoji první sezonu v Plzni 1. 11. 1865 Shakespearovo tragédií Romeo a Julie v režii Edmunda Chvalovského, který společně s uměleckým ředitelem Josefem Bartákem a Ignácem Schieblem, jenž měl na starosti ekonomickou stránku provozu, řídil divadlo až do sezony 1867/1868. Pavel Švanda ze Semčic byl totiž ještě smluvně vázán v Praze v Prozatímním divadle, kde zastával funkci šéfa činohry, režiséra a dramaturga.¹¹⁷ V Plzni vytvořil divadlo podle vlastních představ, jež se v repertoáru opíralo o soudobé české dramatiky a nejvýznamnější světové tvůrce.¹¹⁸ Odvážným přínosem plzeňské dramaturgie bylo nastudování dvou dramaturgií románů Émila Zoly Zabiják (10. 10. 1880) v režii Pavla Švandy ze Semčic a Nana (10. 12. 1882) v režii Františka Pokorného. Na počátku osmdesátých let, kdy boje o realismus a naturalismus v české kultuře byly teprve na svém začátku, se jednalo o smělý počín. „Na náročných úkolech postupně vyvrával i jeho umělecký soubor, ve kterém byly takové osobnosti jako herec a režisér Edmund Chvalovský a herci Otýlie Sklenářová-Malá, Josef Frankovský, Eliška Pešková, Marie Ryšavá, Jakub Seifert, Josef Šmaha, Vendelín Budil, Karel Želenský.“¹¹⁹ Do Plzně přicházeli z kočujících společností nejtalentovanější herci, například Eduard Vojan.

Stejně jako Švanda i Vendelín Budil se do vedení plzeňského divadla a na post šéfa činohry vrátil několikrát.¹²⁰ Za jeho nejvýznamnější období je považováno právě poslední desetiletí. Město postavilo novou divadelní budovu a Budil byl jmenován ředitelem divadla.¹²¹ „Program činohry v novém divadle Budil odvozoval z pojetí divadla jako národní, umělecké a osvětové instituce.“¹²² Základem Budilova národního repertoáru byli Josef Kajetán Tyl a Alois Jirásek, ve světové klasice byl jeho stěžejním autorem William Shakespeare. Uváděl společensky kritickou moderní dramaturgiu například Měšťáky (1902) Maxima Gorkého, Živnost paní Warrenové (1908) a Pekelníka (1907) George Bernarda Shawa, Opory společnosti

¹¹⁷ ŠTĚPÁNEK, Vladimír. Plzeňská činohra /1865-1944/. In PROCHÁZKA, cit. 3, s. 34.

¹¹⁸ Josef Jiří Kolár, František Ferdinand Šamberk, Karel Sabina, Emanuel Bozděch, William Shakespeare, Johann Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller, Molière ad.

¹¹⁹ CALTOVÁ, cit. 7, s. 655.

¹²⁰ Budil zde působil jako ředitel v letech 1889-1891, 1895-1900, 1902-1912.

¹²¹ Divadelní budova vyprojektovaná architektem Antonínem Balšánkem byla otevřena slavnostní premiérou opery Bedřicha Smetany Libuše 11. 1. 1902.

¹²² ŠORMOVÁ, cit. 30, s. 75.

(1909) Henrika Ibsena, Tkalce (1904) Gerharta Hauptmanna ad. Budil vytvářel promyšlenou dramaturgii, cizojazyčné hry překládal, většinu inscenací sám režíroval, v mnoha vytvořil i hlavní role. Při své režijní práci vedl herce k psychologickému stylu herectví, k dokonalé herecké technice a k hereckému umocnění obsahu postavy. Vytvořil ansámbl vynikajících hereckých osobností, z nichž většina pokračovala ve své profesní kariéře v Praze.¹²³

Zdeněk Hofbauer byl další výraznou osobností mající zásadní podíl na vývoji a charakteru uměleckého vývoje plzeňského divadla a činohry. Jako ředitel a šéf činohry nastoupil v roce 1948. Součástí dramaturgických plánů byla česká i klasická díla. Hofbauer udržoval tradiční linii shakespearovské dramatiky, doplněnou americkou poválečnou tvorbou. Plzeňská scéna uvedla v československé premiéře například hru amerického autora Herba Tanka Tanková loď Mackay (27. 10. 1951). Nezbytným prvkem byla socialistická dramata (Václav Káňa, František Langer, ad.). Hofbauer navázal spolupráci s dramatikem Miloslavem Stehlíkem, který zadal plzeňské činohře k prvnímu provedení hru Jarní hromobití (9. 2. 1952) i další své nové drama Nositelé řádu (28. 3. 1953). Ve spolupráci s dramaturgem Lubošem Pistoriem zařadili na repertoár titul německého dramatika, divadelního teoretika a režiséra Bertolta Brechta, jehož tvorba nebyla příliš častou součástí republikových scén. V československé premiéře byla nastudována jeho hra Pan Puntila a jeho sluha Matti (6. 1. 1951).¹²⁴ Hofbauer se nenechal nadměru svazovat socialisticko-realistickými principy, vždy hledal nové způsoby tvorby. „Hofbauerovy citlivě temporytmicky vystavěné inscenace se vyznačovaly pregnantní atmosférou jevištního obrazu, civilním hereckým výrazem a intimní dramatičností“.¹²⁵ Výrazným pozitivem bylo cílené budování činoherního souboru v jednoduší a umělecky vyrovnaný kolektiv silných hereckých osobností.¹²⁶ Výsledkem jeho vysoce erudované umělecké práce bylo, že mu bylo nabídnuto

¹²³ Václav Vydra, Bohuš Zakopal, Miloš Nový, Rudolf Deyl st., Bedřich Karen, Eduard Kohout, Otýlie Beníšková, Terezie Brzková, Jaroslav Hurt, Adolf Kreuzmann, František Hlavatý, Karel Lier, Jaroslav Pulda ad.

¹²⁴ PROCHÁZKA, Jan. Cesta plzeňské činohry za socialistickým divadlem /1945-1965/. In PROCHÁZKA, cit. 3, s. 55.

¹²⁵ CALTOVÁ, cit. 7, s. 656.

¹²⁶ Členy souboru byli Zorka Jiráková, Jarmila Balašová, Netta Deborská, Eva Wimmerová, Jana Kovaříková, Václav Neužil, Josef Benátský, Luděk Kopřiva, Josef Větrovec, Čestmír Řanda, Jiří Kostka, Václav Lohniský, Vladimír Krška ad.

místo šéfa činohry Národního divadla v Praze, kde činohra procházela dlouhodobou stagnací. Bohužel jeho život ukončila tragická autonehoda.¹²⁷

Po Hofbauerově smrti se vedení činohry ujal Luboš Pistorius (1953-1960), který pokračoval v nastolené linii plzeňské činohry a do své práce integroval zkušenosti dramaturga, režiséra i bývalého blízkého spolupracovníka Hofbauera. Stavěl na psychologicky propracovaných hereckých výkonech, „prokázal vytříbený smysl pro hodnotu dramatického textu a inicioval pro soubor napsání nových her českých autorů (...)“.¹²⁸ V prvním provedení byla nastudována hra Miloslava Stehlíka *Vysoké letní nebe* (10. 3. 1955) a drama Pavla Kohouta *Sbohem smutku!* (14. 9. 1957).

3.2. Plzeňská činohra pod vedením Jana Fischera (1963-1965)

Jan Fischer navazoval na svého předchůdce Václava Špidlu (šéf činohry 1960-1963), který se snažil uvádět československé současné dramatiky (Milana Kunderu, Pavla Kohouta, Ludvíka Aškenazyho, Miloslava Stehlíka, Vratislava Blažka, Bohuslava Březovského, Petera Karvaše), ale žádné z jejich děl nebylo uvedeno v Plzni v prvním provedení. Pouze v roce 1962 se podařilo poprvé uvést na československá jeviště v podání plzeňské činohry hru Oldřicha Daňka *Máte rádi bláznů?* (12. 1. 1962) v režii Václava Špidly. Špidla rovněž zachovával trend shakespearovské dramaturgie a uváděl i současnou americkou tvorbu (Arthur Miller, John Patrick, Lorraine Hansberry). Za jeho vedení ale odešla větší část hereckého souboru.¹²⁹

Výchozí pozice nového šéfa činohry a režiséra Jana Fischera byla nesnadná. Musel znovu zkonsolidovat herecký kolektiv. Oporou mu zůstal kmenový režisér Ota Ševčík, Jiří Dalík a dramaturgyně Hana Konečná.

Pevnou součástí dramaturgického plánu zůstávala díla světových i českých klasiků. Setrvala i tendence uvádět díla tuzemských soudobých autorů. Za

¹²⁷ Zdeněk Hofbauer zemřel 20. 11. 1953 na následky autonehody při cestě z Plzně do Prahy dne 16. 11. 1953. Vážné zranění utrpěl i Luboš Pistorius. Další spolucestující, Miloslav Stehlík, zraněním unikl.

¹²⁸ CALTOVÁ, cit. 7, s. 656.

¹²⁹ Soubor opustili Jana Kovaříková, Luděk Kopřiva, Josef Větrovec, Čestmír Řanda, Vladimír Krška, Jaroslav Kepka ad.

Fischerova vedení byly uvedeny hry Třetí přání (1963) Vratislava Blažka, Jizva (1963) Petera Karvaše, Zpěňný kůň (1963) Pavla Hanuše, Kde nekončí prašné cesty (1965) Igora Rusnáka. Znovu byl ke spolupráci získán dramatik Miloslav Stehlík a v prvním provedení bylo nastudováno další z jeho budovatelských dramát Osm rozhněvaných žen (18. 11. 1964) v režii hostujícího Václava Hartla.

Odvážným krokem dramaturgyně Hany Konečné bylo, že operativně prosadila do dramaturgického plánu satirickou prvotinu mladého začínajícího autora Otty Zelenky Občan Čančík (6. 5. 1964), která vyvolala při svém prvním uvedení v pražském Divadle komedie (18. 11. 1963) negativní reakci cenzurních orgánů. „Hra svým obsahem (...) vyznívá protistranicky, uráží dělnickou třídu, ministry líčí jako hlupáky a ve hře je napadána celá vláda... je plná poťouchlostí a narážek a je velký ohlas u obecenstva!“¹³⁰ Občan Čančík přesto dosáhl v Plzni čtrnácti repríz, než musel být stažen z repertoáru. Plzeňské divadlo a Divadlo komedie byly jediné dvě scény, jimž se podařilo nastudovat Zelenkovu prvotinu.

Snahu dramaturgyně Hany Konečné prosazovat v dramaturgických plánech současnou moderní tvorbu potvrzovaly anonce v regionálním periodiku. „Zamýšlené uvedení některé původní novinky muselo být oddáleno na pozdější dobu. Jde o uvedení hry J. Topola nebo J. Procházky, případně M. Smetany.“¹³¹ Domnívám se, že v případě dramatika Josefa Topola se jednalo o nastudování jeho hry Konec masopustu. K této hypotéze mě vede skutečnost, že při svém heuristickém principu studia tématu bakalářské práce jsem našla v *Divadelních novinách* anketu, kde dvacet činoherních dramaturgů odpovídalo na otázky redakce, které se týkaly českých a slovenských her poválečné dramatiky. Hana Konečná zde uvedla, že „Konec masopustu budeme hrát za předpokladu, že se nám podaří získat hostujícího režiséra, který tuto hru chce inscenovat“.¹³² Topolova hra Konec masopustu nebyla nikdy na plzeňské scéně uvedena. Zřejmě dramaturgie nenalezla vhodnou režisérskou osobnost, nebo opadl zájem nastudovat titul vzhledem k jeho intenzivní expanzi v rámci československých divadelních scén. Ani další anonce v místním periodiku, že se na repertoáru činohry objeví v sezoně 1964/1965 některá z původních her dramatiků Františka Pavlíčka a Jaroslava Dietla, se při komparaci s

¹³⁰ TOMÁŠEK, cit. 36, s. 49.

¹³¹ -Šn-. Umělecké soubory plzeňského divadla v plné práci. *Pochodeň ZVIL, Plzeň*, 12. 2. 1963, s. 4.

¹³² 20 x 5, cit. 47.

realizovaným činoherním repertoárem nepotvrdila.¹³³ V případě Františka Pavlíčka šlo o hru *Raubíř a jeho dítě*, která se dočkala prvního uvedení v Divadle Jiřího Wolкера v Praze 13. 11. 1965.

Soudobá tvorba zahraniční provenience byla zastoupena dramaty *Podivná paní Savageová* (1963) Johna Patricka, *Andorra* (1963) Maxe Frische, *Sestup Orfeův* (1963) Tennesseeho Williamse, *Naše městečko* (1964) Thorntona Wildera, *Dva na houpačce* (1965) Williama Gibsona, *Případ ve Vichy* (1965) Arthura Millera. V československé premiéře byla uvedena hra švýcarského dramatika Friedricha Dürrenmatta *Herkules a Augiášův chlév* (14. 12. 1963) v režii Jan Fischera. Tato komedie nebyla žádnou novinkou, napsána byla v roce 1954, ale její výběr byl snahou diferenciovat se od ostatních scén, které uváděly především Dürrenmattovu *Návštěvu staré dámy a Fyziky*. I v případě další československé premiéry se jednalo o komedii, tentokrát amerického dramatika Johna Patricka, která byla uvedena pod názvem *Opalu má každý rád* (30. 1. 1965) v režii Oty Ševčíka. Režisér Ševčík zde uplatnil svůj cit a tvůrčí invenci inklinující ke komediálnímu žánru. Nastudování se setkalo s pozitivní recepcí, jež ocenila kvalitní herecké výkony i režijní záměr hru inscenovat jako vtipnou veselohru, ve které bylo silně a otevřeně zdůrazněno její humanistické poslání.¹³⁴ Poslední československá premiéra nastudovaná za éry Jana Fischera rovněž neměla charakter vážnějšího tématu. Jednalo se o satirickou frašku rakouského dramatika Fritze Hochwäldera *Sběrač malin* (27. 11. 1965) v režii Oty Ševčíka, jež se ovšem nesečkala s příznivým přijetím. Negativní recepce místních kritiků nebyly namířeny ani proti hereckým výkonům a režijní explikaci, ani samotnému námětu hry, ale především směřovaly na nesenzibilní výběr dramaturgie, která nasadila umělecky laciný titul v sezoně, kdy plzeňské divadlo slavilo stoleté výročí vzniku českého divadla v Plzni. „Členové plzeňské činohry by si byli zasloužili, aby byli při této příležitosti postaveni před náročnější a důstojnější úkol.“¹³⁵

Vzácnou příležitostí pro činoherní soubor bylo setkat se s anglickým dramatikem Arthurem Watkynem, který přijal pozvání dramaturgie a byl přítomen na předposlední repríze 11. 10. 1964 své komedie *Co v detektivce nebylo* v režii hostujícího Františka Mišky. Autor označil nastudování své hry plzeňským

¹³³ (Šn). Od března novinky na plzeňských jevištích. *Pravda, Plzeň*, 8. 1. 1964, s. 5.

¹³⁴ HOLUBOVÁ, Helena. Zábava, která je i uměním. *Pravda, Plzeň*, 7. 2. 1965, s. 3.

¹³⁵ HOLUBOVÁ, Helena. Čemu se vlastně smějeme. *Pravda, Plzeň*, 5. 12. 1965, s. 5.

souborem za prvotřídní a vyslovil uznání Václavu Neužilovi za jeho herecké ztvárnění hlavní postavy.¹³⁶

Dramaturgie za dvouletého působení Jana Fischera byla sice pestrá, žánrově disparátní, ale nelze vysledovat promyšlenou dramaturgickou koncepci, která by směřovala určitým směrem a profilovala činoherní soubor, jako tomu bylo u jiných republikových scén.

3.3. *Plzeňská činohra pod vedením Svatoslava Papeže (1966-1971)*

Po odchodu Jana Fischera z pozice šéfa činohry (do 31. 12. 1965) vedl soubor ředitel divadla Rudolf Kubáček. Od 1. 8. 1966 do vedení činohry nastoupil Svatoslav Papež působící v Plzni v letech 1953-1954 jako režisér. Posilu získala v novém dramaturgovi Stanislavu Borovi (od 1. 8. 1966) i Hana Konečná, která do té doby vybírala repertoár pro všechny čtyři soubory sama a uplatňovala svoji vizi kompaktnosti produkce divadla jako celku, aby repertoár všech čtyř souborů byl v kontinuitě.

Inscenační styl vytvářel kmenový režisér Ota Ševčík a Václav Hartl (do 31. 12. 1966).¹³⁷ Osobnost Oty Ševčíka (v angažmá od roku 1960) měla zřejmě také vliv na podobu dramaturgických plánů. Jeho tvůrčímu naturelu vyhovovala především tvorba Williama Shakespeara, ruské klasické drama a díla komediálního žánru. Byl kmenovým režisérem, jehož nejvýraznější režijní práce vyznačující se vyzrálým stylem spadají sice až do období pozdních sedmdesátých a osmdesátých let, nicméně ve sledovaném období převážně s úspěchem nastudoval přes třicet titulů.

Po odchodu Václava Hartla byl až v roce 1968 přijat do stálého angažmá režisér Ivan Šarše (od 8. 7. 1968). Invaze vojsk Varšavské smlouvy 21. 8. 1968 rozhodně nepřispěla ke stabilizaci vedení činohry a ukončila díky negativním a kritickým postojům k vojenské intervenci plzeňskou profesní dráhu mnoha

¹³⁶ DROBNÁ, Jarmila. *Miroslav Stehlík – Osm rozhněvaných žen*. Divadelní program. Činohra Divadla J. K. Tyla v Plzni, premiéra 18. 11. 1964. Plzeň : Divadlo J. K. Tyla, 1964.

¹³⁷ CALÁBKOVÁ, Blanka, VOJTĚCHOVÁ, Drahoslava. *Československá divadla 1965-1967*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1969, s. 182.

osobností. Emigrací ukončil svoji krátkou dramaturgickou etapu Stanislav Bor (do 21. 8. 1968).¹³⁸ Na jeho místo nastoupila dramaturgyně Marie Caltová, která přišla od Miroslava Kouřila ze Scénografického ústavu, ta však po několika měsících odešla na mateřskou dovolenou. Přesto se snažila před propuštěním zachránit Hanu Konečnou. „(...) dostala jsem od ředitele Kubáčka za úkol vypracovat elaborát, který by mu sloužil k obhajobě postojů Hany Konečné před partajními orgány.“¹³⁹ Hana Konečná byla propuštěna (1969). Řediteli Rudolfovi Kubáčkovi, který byl od 26. 4. 1968 předsedou krajského výboru Národní fronty v Plzni,¹⁴⁰ bylo pozastaveno členství ve straně.¹⁴¹ Z funkce byl odvolán kvůli politické nekorektnosti 30. 11. 1970 a stejný osud potkal i šéfa činohry Svatoslava Papeže 4. 3. 1971.¹⁴²

Dramaturgii plzeňské činohry se ani pod vedením Svatoslava Papeže nedařilo uspět v konkurenčním boji jednotlivých činoherních scén o moderní soudobou československou hru. Za celé období se podařila v prvním provedení nastudovat pouze hra Ludvíka Aškenazyho Pašije pro Andělku (27. 4. 1968) v režii Luboše Pistoria, která byla přímo napsána pro plzeňský soubor. Slibně začínající spolupráce byla ukončena emigrací autora v roce 1968. Dramaturgyně Hana Konečná se explicitně snažila navázat kooperaci se soudobými autory ve snaze upoutat pozornost k plzeňské činohře. Oslovila Františka Hrubína, který přijal její nabídku. „Dramatik František Hrubín píše pro plzeňské divadlo novou hru, eventuálně bude uvedena jeho Křišťálová noc.“¹⁴³ Ani tato očekávaná spolupráce nebyla realizována a Křišťálová noc se dočkala v Plzni uvedení až 29. 1. 1972.

Zřejmá byla snaha držet krok v celorepublikovém kontextu s moderní dramatikou. Po libereckém prvním uvedení Ptákoviny Milana Kundery (18. 1. 1969), byl tento titul zařazen i na repertoár plzeňské činohry. Anonce napověděla i přesný datum plánované premiéry. „Třetí a poslední premiérou v říjnu je původní novinka satirické hry M. Kundery Ptákovina jejíž premiéra je zařazena 26. října

¹³⁸ CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1967-1969. Část 1, České kraje*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1971, s. 116.

¹³⁹ CALTOVÁ, Marie. Uměla ze života rozdávat. *Plzeňský deník*, 10. 11. 1999, s. 17.

¹⁴⁰ Nový předseda KVNf v Plzni. *Rudé právo*, 27. 4. 1968, s. 6.

¹⁴¹ (van). Předsednictvo KV KSČ v Plzni pro účinnější očistu strany. *Rudé právo*, 6. 5. 1970, s. 2.

¹⁴² CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1969-1971. Část 1, České kraje*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1972, s. 110.

¹⁴³ Zajímavosti o plzeňských premiérách. *Pravda, Plzeň*, 18. 1. 1966, s. 3.

večer ve Velkém divadle.“¹⁴⁴ Cenzurní komunistické orgány vydaly velmi rychle zákaz Kunderovy hry, takže plzeňské nastudování nemohlo být uskutečněno. Nezdařila se ani pozdější snaha zařadit do dramaturgického plánu další hru Milana Kundery, satirickou komedii *Dvě uši, dvě svatby*.¹⁴⁵

Z dalších děl soudobých tuzemských tvůrců byla nastudována hra *Vyrozumění* (1966) Václava Havla, *Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko* (1966) Oldřicha Daňka, *August, August, august* (1968) Pavla Kohouta, *C. K. státní ženich* (1969) Ludvíka Aškenazyho, *Skvrny na slunci* (1970) slovenského dramatika Leopolda Laholy a *Piknik* (1971) Ladislava Smočka.

O nepatrné poznání lépe se dařilo dramaturgii v oblasti zahraniční tvorby. V československé premiéře uvedla hru Jeana Giraudoux *Undina* (8. 9. 1968) v režii Oty Ševčíka. Taktéž dramatická báseň Paula Claudela *Kniha o Kryštofu Kolumbovi* (25. 5. 1969) v režii Svatoslava Papeže byla uvedena jako československá premiéra. Papež se ve svém režijním výkladu částečně inspiroval inscenační praxí totálního divadla, kterou propojil se svojí vlastní poetikou. K dispozici měl kvalitní herecký soubor, který byl schopen zvládnout vysoké interpretační nároky, i náležitě technicky vybavené divadlo. Nastudování bylo přijato pozitivně s důrazem na herecké výkony a režijní pojetí a bylo považováno za největší událost celé sezony.¹⁴⁶ Negativní reakci vyvolalo mezi silnou lokální komunistickou garniturou, která obvinila vedení divadla, že se snaží vyvolávat škodlivé emoce, „když ve hře (...) sbor námořníků opouštějící s Kolumbem Španělsko volá na západ, na západ“.¹⁴⁷ Poslední československou premiérou monitorovaného období byla komedie *Apartmá 719* (30. 1. 1971) amerického dramatika Neila Simona v režii Ivana Šaršeho.

Na plzeňské scéně se neobjevila ani novinka z východoněmeckého regionu, kterou dramaturgie chtěla zařadit do repertoáru. „Dramaturg Stanislav Bor převzal od německého dramatika Rolfa Schneidera jeho novou hru na motivy novely E. E. Kische *Král a zloděj*.“¹⁴⁸

Ani další avízované tituly z regionálních periodik nebyly v šedesátých letech nastudovány. Plzeňské publikum nemělo možnost shlédnout *Policajty Sławomira*

¹⁴⁴ (Šn). Tři premiéry. *Pravda, Plzeň*, 3. 10. 1969, s. 5.

¹⁴⁵ (Šn). Divadlo pro předplatitele. *Pravda, Plzeň*, 22. 1. 1970, s. 5.

¹⁴⁶ HOLUBOVÁ, Helena. *Kniha o Kryštofu Kolumbovi*. *Pravda, Plzeň*, 10. 6. 1969, s. 5.

¹⁴⁷ *Fond Divadlo Plzeň*. Dopis ze dne 19. 12. 1969. Archiv města Plzně, sign. K 170.

¹⁴⁸ *Divadelní noviny* 10, 1967, č. 12, strana 5.

Mrožka, Tanec smrti či Meteor Friedricha Dürrenmatta, ani Tetovanou růží Tennesseeho Williamse. Ta se dočkala svého uvedení na plzeňské scéně až v roce 1977. Na rozdíl od Státního divadla v Ostravě, kde byl Williams páteří dramaturgické koncepce Vojtěcha Kabeláče, v Plzni byla ve sledovaném období uvedena pouze jeho jediná hra.¹⁴⁹

Plzeňská činohra měla ve svém dramaturgickém plánu moderní zahraniční dramatickou tvorbu, která se uváděla v celé republikové divadelní síti. Nastudovány byly Čarodějky ze Salemu (1967) Arthura Millera, Tango (1967) Sławomira Mrožka, Osm žen (1968) Roberta Thomase, Člověk pro každé počasí (1969) Roberta Bolta, Biografie (1970) Maxe Frische ad. S nastudováním ale vždy z mnou nezjištěných příčin plzeňské divadlo čekalo, takže počet československých premiér byl mizivý.

Domnívám se, že výběr dramaturgie musel být provázen silnou restrikcí, i když mému úsudku oponuje dobové vyjádření ředitele Rudolfa Kubáčka. „Nevím, kolik divadel se může pochlubit tím, že například od roku 1954 neprobíhalo v Plzni žádné byrokratické jednání o dramaturgických plánech, provázené nějakými vnějšími zásahy (...).“¹⁵⁰ Mé mínění podporuje skutečnost, že informace avízovaných dramát v tisku byly v rozporu se skutečně uvedeným repertoárem již před rokem 1968.

Dramaturgyně Hana Konečná v úvodu svého posledního návrhu dramaturgického plánu na sezonu 1969/1970 uvedla: „Chceme objevovat nové divadelní prostředky a využívat všech vzácných hodnot kulturního dědictví i všech moderních děl současných dramatiků z celého světa, abychom našli neotřelá slova a pravdivé obrazy, kterými bychom sami sobě i všem našim divákům připomněli naše společné poslání.“¹⁵¹

Komplexně byla skladba repertoáru činoherního souboru velmi různorodá. Udržovala se linie uvádění děl české a světové klasiky. Ze získaných informací je patrné, že dramaturgie se snažila být progresivní, hledala nová dramatická díla a snažila se je zařazovat do repertoáru. Její návrhy a podněty ovšem nebyly podpořeny. Moderní hry zahraničních autorů západní provenience, které byly

¹⁴⁹ Sestup Orfeův, 22. 12. 1963, režie Oto Ševčík.

¹⁵⁰ KUBÁČEK, Rudolf. Ještě k jedné kapitole plzeňského kulturního života. *Kulturní tvorba* 5, 1967, č. 18, s. 10.

¹⁵¹ ŠNEBERGER, V. Dramaturgický plán plzeňské činohry. *Pravda, Plzeň*. 23. 7. 1969, s. 5.

schváleny, měly většinou charakter komediálního žánru a sloužily jako prvek k vyvážení dramaturgického plánu. Dramaturgie se přes všechny okolnosti snažila vytvářet skladbu repertoáru tak, aby zachovávala kongeniální trend s ostatními scénami.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat práci dramaturgie plzeňské činohry v rozmezí let 1963-1971, najít příčiny její rigidity i zdánlivé neprůbojnosti, absence jakéhokoliv novátorství a objevnosti. V komparaci s jinými repertoárovými scénami pak zhodnotit dramaturgický výběr repertoáru a postavení plzeňské činohry v celorepublikovém kontextu.

Jak jsem již uvedla v úvodu, bylo pro mě překvapující, že nebylo možné k této analýze získat základní materiály. Dramaturgické plány nejsou uschovány ani v plzeňském divadle, ani z tohoto období nejsou uloženy v *Informačně-dokumentálním oddělení Institutu umění - Divadelního ústavu* v Praze. Fond Západočeského krajského národního výboru ve *Státním oblastním archivu v Plzni* je v podstatě nepřístupný. Materiály, které byly zatím z tohoto fondu zpracovány a uvolněny, měly povahu běžné korespondence. Totéž se týkalo materiálů v *Archivu města Plzně*. Výchozí prameny tak byly pro mě nedosažitelné.

Klíčovým činitelem ovlivňujícím podobu a skladbu repertoáru, byl schvalovací proces regionálních stranických orgánů a jejich postoj k návrhům dramaturgických plánů. Tyto stěžejní dokumenty se mi nepodařilo v rámci heuristického průzkumu získat. Domnívám se však, že zásadní podíl na výsledné skladbě repertoáru měl místní odbor kultury pod vedením Jaroslava Kvíderý.

Jediným zdrojem ke zjištění, zda existoval jiný dramaturgický výběr her, jenž nebyl z nějakého důvodu realizován, byl dobový regionální a odborný tisk. Z uveřejňovaných anoncí v periodikách bylo možné vypožorovat, že byly snahy získat soudobého autora k permanentní spolupráci s plzeňskou činohrou. Dramaturgie kalkulovala s prvním uvedením moderních tuzemských dramát i s nastudováním her současných zahraničních tvůrců. Nepodařily se mi však zjistit pravé důvody restrikcí, které prokazatelně měnily výběr repertoáru, jež byl anoncován.

Důvodem odlišné dramaturgie jistě nebyl nekvalitní činoherní soubor. Plzeňská činohra měla všechny předpoklady k tomu, aby se stala v šedesátých letech jednou z nejprogresivnějších scén. Zejména Svatoslav Papež vytvořil stmelený kolektiv hereckých osobností na vysoké umělecké úrovni. Soubor

vykazoval sice velkou frekvenci personálních změn, herci odcházeli do pražských angažmá, ale byl doplňován tak, aby jeho tvůrčí potenciál zůstával konstantní.

Možným argumentem mohla být osoba jednoho dramaturga na obrovský čtyřsouborový kolos, jehož orientace nemusela být nutně cílená na činoherní repertoár. Plzeňská činohra poutala na sebe celorepublikovou pozornost v různých úsecích své existence, ale plzeňské publikum bylo především hudebního zaměření s výraznou inklinací k operetnímu žánru z ekonomického hlediska velmi náročnému. Omezené množství devizových prostředků mohlo sehrát jednu z rolí, proč činoherní dramaturgie nevykazovala větší iniciativu při uvádění moderních zahraničních autorů v československých premiérách.

Další příčinou mohli být plzeňští diváci a široká základna abonentů. Plzeňské publikum bylo známé svým silným konzervativním postojem nejen ke všem „novým“ inscenačním metodám, ale i velkou nedůvěrou k moderní dramatické tvorbě. Obecenstvo plzeňského divadla kladlo větší akcent na působivost uměleckého ztvárnění a hereckých výkonů než na literární a ideovou hodnotu hry.

Výsledek komparace s dalšími repertoárovými scénami není pro plzeňskou dramaturgii příliš příznivý. Na rozdíl od ostatních divadel v repertoáru plzeňské činohry v letech 1963-1971 lze jen velmi těžko vysledovat explicitní tendenci. V kontextu republikové divadelní sítě nepřinesla a neobjevila žádné zásadní soudobé dramatické dílo, které by díky plzeňskému nastudování na sebe upoutalo pozornost a expandovalo na další scény.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

BĚLOHLÁVEK, Miloslav. *Archív města Plzně: Průvodce po fondech a sbírkách*. 1. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1987. 476 s.

BROCKETT, Oscar G. *Dějiny divadla*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1999. 948 s. ISBN 80-7008-096-5.

ČERNÝ, František. *Divadlo v bariérách normalizace (1968-1989): vzpomínky*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2008. 202 s. ISBN 978-80-7008-215-7.

Československá divadla ... Praha : Divadelní ústav, 1966-1971. ISSN 0577-3954.

Divadlo: orgán divadelní a dramaturgické rady. Praha : Umění lidu, 1949-1970.

DOUŠA, Jaroslav a kol. *Dějiny Plzně v datech: od prvních stop osídlení až po současnost*. 1. vyd. Praha : NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004. 787 s. ISBN 80-7106-723-7.

DUFKOVÁ, Eugenie (ed.), DROZDOVÁ, Hana (ed.). *Ad honorem Bořivoj Srba: sborník k 75. narozeninám prof. PhDr. Bořivoje Srby, DrSc.* Brno : Janáčkova akademie múzických umění, 2006. 365 s. ISBN 80-86928-16-0.

FIŠER, Jan. *Šest skoků do budoucnosti*. 1. vyd. Praha : Idea servis, 1998. 156 s. ISBN 80-85970-25-2.

HÁJKOVÁ, Jana (ed.), HÁLOVÁ, Marie (ed.). *Bibliografie Plzně*. 1. vyd. Plzeň: Knihovna města Plzně, 1995. 4 sv. ISBN 80-85093-31-6.

HOLUBOVÁ, Helena. *Dramaturgie činohry Divadla J. K. Tyla v Plzni (1964 – 1969)*. In ČEPELÁK, Václav (ed.). *Sborník Pedagogické fakulty v Plzni: Jazyk a literatura*. 1. vyd. Praha : SPN, 1971, s. 145-160.

HOŘEC, Petr. *Herecká ohlédnutí*. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1977. 205 s.

JUST, Vladimír et al. *Česká divadelní kultura 1945-1989 v datech a souvislostech*. Praha : Divadelní ústav, 1995. 469 s. ISBN 80-7008-056-6.

JUST, Vladimír, KNOPP, František. *Divadlo v totalitním systému: příběh českého divadla (1945-1989) nejen v datech a souvislostech*. 1. vyd. Praha : Academia, 2010. 679 s. ISBN 978-80-200-1720-8.

KOVAŘÍKOVÁ, Radana, PETLÁKOVÁ, Eva. *Radim Koval 1924-1985: inventář pozůstalosti divadelního herce a režiséra*. Olomouc : Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 1999. 57 s. ISBN 80-7067-940-9.

KRAUS, Karel, PATOČKOVÁ, Jana (ed.). *Divadlo ve službách dramatu*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2001. 638 s. ISBN 80-7008-113-9.

KREJČÍ, Hana. *Základní typy právních forem profesionálních divadel v České republice a jejich vliv na proces řízení*. 1. vyd. Brno : Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2009. 214 s. ISBN 978-80-86928-57-9.

KUBÍČEK, Jaromír a kol. *Bibliografie okresu Ostrava-město*. Ostrava : Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, 2011. 2 sv. (439 s., s. 444-804). Bibliografie a prameny k vývoji Moravy a Slezska; sv. 53, 54. ISBN 978-80-7054-128-9.

MIŠTEROVÁ, Ivona. *Angloamerické drama na plzeňských scénách*. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2013. 340 s. ISBN 978-80-261-0193-2.

PATOČKOVÁ, Jana et al. *Divadelní ústav : 1959-2009*. 1. vyd. Praha : Institut umění - Divadelní ústav, 2009. 321 s. ISBN 978-80-7008-237-9.

PAVLOVSKÝ, Petr et al. *Základní pojmy divadla: teatrologický slovník*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. 348 s. ISBN 80-7277-194-9.

PŘIKRYLOVÁ, Miroslava, KNOPP, František. *Bibliografie časopisu Divadlo 1949-1970*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1998. 639 s. ISBN 80-7008-082-5.

SÝKOROVÁ, Dagmar, HOLUBOVÁ, Marie a KRÁMSKÁ, Bohunka. *Divadlo F. X. Šaldy v Liberci: Bibliografie. Díl 2., Bibliografie čas. článků: Činohra Divadla F. X. Šaldy*. Liberec : Knihovna Václava Kopeckého, 1984. 76 s.

ŠORMOVÁ, Eva (ed.). *Česká divadla: encyklopedie divadelních souborů*. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 2000. 615 s. ISBN 80-7008-107-4.

ŠTEFANIDES, Jiří a kol. *Kalendárium dějin divadla v Olomouci: (od roku 1479)*. 1. vyd. Praha : Pražská scéna, 2008. 271 s. ISBN 978-80-86102-40-5.

ŠTĚPÁN, Ludvík a kol. *Slovník polských spisovatelů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000. 555 s. Slovníky spisovatelů. ISBN 80-7277-005-5.

TOMÁŠEK, Dušan. *Pozor, cenzurováno!, aneb Ze života soudružky cenzury*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Ministerstva vnitra České republiky, 1994. 157 s. ISBN 80-85821-16-8.

URBANOVÁ, Alena, VRBKA, Stanislav. *Sezóna 1965-1966 v českých a slovenských divadlech*. Praha: Divadelní ústav, 1967. 51 s.

VONDRÁŠEK, Karel. *Sowjetisches Kulturmodell und das tschechische Theater 1945-1968: zum Spannungsverhältnis zwischen tschechoslowakischer Kulturpolitik und tschechischem Theater: Analyse und Dokumentation*. Bochum : Projekt-Verlag, 1999. 569 s. ISBN 3-89733-028-8.

Prameny

BERÁNEK, Jindřich. Proč na besedě mlčeli? *Průboj*, 16. 3. 1965, s. 5.

BERÁNEK, Jindřich. Zrcadlo našeho jednání. *Průboj*, 24. 4. 1965, s. 5.

BERÁNKOVÁ, Jana. Moralita jako řemen? *Jihočeská pravda*, 14. 4. 1967, s. 3.

CALTOVÁ, Marie. Historie plzeňské činohry. In ANDERLE, Jan et al. *Plzeňsko: příroda, historie, život*. Praha : Baset, 2008, s. 655 - 657. ISBN 978-80-7340-100-9.

CALTOVÁ, Marie. Uměla ze života rozdávat. *Plzeňský deník*, 10. 11. 1999, s. 17. ISSN 1210-5139.

CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1963-1965*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1966. 495 s.

CALÁBKOVÁ, Blanka, VOJTĚCHOVÁ, Drahoslava. *Československá divadla 1965-1967*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1969. 483 s.

CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1967-1969*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1971. 307 s.

CALÁBKOVÁ, Blanka et al. *Československá divadla 1969-1971*. Část 1, České kraje. 1. vyd. Praha : Divadelní ústav, 1972. 350 s.

ČERNÝ, Jiří. *Opony a horizonty Jihočeského divadla*. České Budějovice : Jih, 1998. 150 s. ISBN 80-901921-8-1.

Divadelní noviny 10, 1967, č. 12, strana 5. ISSN 1802-3614.

DIVADLO F. X. ŠALDY. *Divadlo Františka Xavera Šaldy v Liberci: ročenka 1945-1995*. Liberec : Divadlo F. X. Šaldy, 1996. [130] s.

DROBNÁ, Jarmila. *Miroslav Stehlík – Osm rozhněvaných žen*. Divadelní program. Činohra Divadla J. K. Tyla v Plzni, premiéra 18. 11. 1964. Plzeň : Divadlo J. K. Tyla, 1964.

DROBNÁ, Jarmila. Užitečné setkání. *Divadelní noviny* 10, 1967, č. 11, s. 2. ISSN 1802-3614.

20 x 5. *Divadelní noviny* 7, 1963, č. 10-11, s. 8. ISSN 1802-3592.

Fond *Divadlo Plzeň*. Dopis ze dne 19. 12. 1969. Archiv města Plzně, sign. K 170.

Fond *Západočeský krajský národní výbor Plzeň*. Státní oblastní archiv v Plzni, sign. 456/3.

FRIDRICH, Milan. *20 kapitol JDF*. České Budějovice : Jihočeské divadlo, 1975. 22 s.

FRIDRICH, Milan. *30 kapitol JDF*. České Budějovice : Jihočeské divadlo, 1985. [72] s.

FUCHS, Aleš. Dvě protikladné hry – dvě různé inscenace. *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 21-22, s. 6. ISSN 1802-3592.

FUCHS, Aleš. Nepřehlédněte! *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 18, s. 6. ISSN: 1802-3592.

GOLAT, Luděk et al. *Almanach Národního divadla moravskoslezského: 1919 - 1999*. Ostrava : Národní divadlo moravskoslezské, 1999. 175 s. ISBN 80-238-5261-2.

HEDBÁVNÝ, Zdeněk. Dějiny v diskuzi: Pět šestin mého života. In *Divadelní revue* 8, 1997, č. 1, s. 75-78. ISSN 0862-5409.

HOLUBOVÁ, Helena. Čemu se vlastně smějeme. *Pravda, Plzeň*, 5. 12. 1965, s. 5.

HOLUBOVÁ, Helena. Kniha o Kryštofu Kolumbovi. *Pravda, Plzeň*, 10. 6. 1969, s. 5.

HOLUBOVÁ, Helena. Sto let českého divadla v Plzni 1865-1965. In BĚLOHLÁVEK, Miloslav (ed.). *Minulostí Západočeského kraje*. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1967, s. 260-261.

HOLUBOVÁ, Helena. Zábava, která je i uměním. *Pravda, Plzeň*, 7. 2. 1965, s. 3.

HRACHOVÁ, Hana. Seminář k problematice pořádání fondů KSČ. In *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2005*. Plzeň : Státní oblastní archiv v Plzni, 2006, s. 87-93. ISSN 1214-4355.

HUDEČEK, Václav. Problémy zůstávají. Pořádně si zařadit? *Divadelní noviny* 10, 1966, č. 4, s. 5. ISSN 1802-3614.

CHARVÁTOVÁ, Z. (ed.). *Divadlo Oldřicha Stibora v desetiletí 1955-1965*. V Olomouci : Divadlo Oldřicha Stibora, 1965. 101 s.

Institut umění – Divadelní ústav. Virtuální studovna. Databáze a online služby Divadelního ústavu. Inscenace.
Dostupné z WWW: < <http://vis.idu.cz/Productions.aspx>>.

JEDLIČKA, Jaromír. Komedie výlučně ženská. *Stráž lidu, Olomouc*, 24. 12. 1963, s. 3.

JORDOVÁ, Anna (ed.). *Státní divadlo Oldřicha Stibora v Olomouci v desetiletí 1965-1975: Přehled o činnosti za sezóny 1965/66-1974/75*. Olomouc : Státní divadlo Oldřicha Stibora, 1975. 84 s.

KAZILOVÁ, Zdeňka et al. *Jihočeské divadlo*. České Budějovice : Jihočeské divadlo, 1990. 152 s. ISBN 80-900175-0-9.

KOŽÍKOVÁ, Alena. Svatba jako řemen. *Jihočeská pravda*, 3. 2. 1967, s. 3.

KRAUTMANOVÁ, Vlasta. Současná sovětská dramatika v českých divadlech období tzv. normalizace (70. a 80. léta 20. století). *Disk*, 2002, č. 1, s. 109-120. ISSN 1213-8665.

KUBÁČEK, Rudolf. Ještě k jedné kapitole plzeňského kulturního života. *Kulturní tvorba* 5, 1967, č. 18, s. 10.

KUBÍČEK, Vladimír. Konec masopustu v Liberci. *Vpřed*, 7. 3. 1964, s. 3.

LAZORČÁKOVÁ, Taťána. Dějiny v diskuzi: Několik poznámek k Tezím a Kalendáriu českého divadla 1945-1989. In *Divadelní revue* 8, 1997, č. 2, s. 64-67. ISSN 0862-5409.

MACHONIN, Sergej. Tennessee Williams. *Literární noviny* 13, 1964, č. 7, s. 8. ISSN 0459-5203.

MAŘÍKOVÁ, Bohuslava, LOUCKÁ, Marie. *Devadesát není sto: Jihočeské divadlo : připomenutí osobností a dějů dávných i nedávných*. 1. vyd. [Praha] : Professional Publishing, 2009. 239 s. ISBN 978-80-86946-99-3.

Nový předseda KVNF v Plzni. *Rudé právo*, 27. 4. 1968, s. 6.

(od dop.). První premiéra k jubileu republiky. *Průboj*, 3. 4. 1965, s. 5.

PATOČKOVÁ, Jana. Moralita bez morálky. *Divadlo* 19, 1968, č. 6, s. 77-80.

PEŠŤÁK, Michael. Pořádání materiálů KSČ. In *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2005*. Plzeň : Státní oblastní archiv v Plzni, 2006, s. 93-106. ISBN 80-239-7105-0.

PROCHÁZKA, Jan. Diderotova Jeptiška. *Rudé právo venkov*, 22. 4. 1967, s. 5.

PROCHÁZKA, Jan. Návštěvou v Jihočeském divadle. *Rudé právo*, 18. 5. 1968, s. 5.

PROCHÁZKA, Jan. Ostravský jubilant. *Divadelní noviny* 13, 1969, č. 8-9, s. 8. ISSN 1802-3614.

PROCHÁZKA, Jan. S největší náročností. *Jihočeská pravda*, 3. 3. 1967, s. 3.

PROCHÁZKA, Jan (ed.). *Sto let českého divadla v Plzni: 1865-1965*. 1. vyd. Plzeň : Západočeské nakladatelství, 1965. 309 s.

(red). Kdo chvíli stál, již stojí opodál. *Pravda, Plzeň*, 13. 1. 1970, s. 2.

ŘEDITELSTVÍ DIVADLA F. X. ŠALDY. Případ Domovníka. *Vpřed*, 11. 5. 1965, s. 4.

Státní divadlo Oldřicha Stibora Olomouc 1920-1990: Almanach k 70. výročí vzniku čes. divadla v Olomouci. Olomouc : Státní divadlo Oldřicha Stibora, 1990. 131 s.
Státní divadlo v Ostravě: Program. Ostrava : Státní divadlo, 1953-[1995].

SVOBODA, Jan. Dějiny v diskuzi: Pohled odjinud. In *Divadelní revue* 8, 1997, č. 2, s. 62-64. ISSN 0862-5409.

STÝSKAL, Jiří. Hrabě Oederland časový a nadčasový. *Nová svoboda, Ostrava*, 29. 6. 1968, s. 6.

SUCHAŘÍPA, Leoš. Ledy se hnuly. *Divadelní noviny* 6, 1963, č. 23, s. 3. ISSN 1802-3592.

SÝKOROVÁ-ČÁPOVÁ, Eva, WEIMANN, Mojmír. *60 let Státního divadla v Ostravě*. Ostrava : 1979, 407 s.

ŠIMERKOVÁ, Marie. *Divadlo v Plzni 1865-1965*. Plzeň : KLK, 1965. Nestr.

ŠNEBERGER, V. Dramaturgický plán plzeňské činohry. *Pravda, Plzeň*. 23. 7. 1969, s. 5.

(šn). Divadlo pro předplatitele. *Pravda, Plzeň*, 22. 1. 1970, s. 5.

(Šn). Od března novinky na plzeňských jevištích. *Pravda, Plzeň*, 8. 1. 1964, s. 5.

(Šn). Tři premiéry. *Pravda, Plzeň*, 3. 10. 1969, s. 5.

-Šn-. Umělecké soubory plzeňského divadla v plné práci. *Pochodeň ZVIL, Plzeň*, 12. 2. 1963, s. 4.

t. Světová premiéra v Liberci. *Svobodné slovo*, 7. 1. 1964, s. 6.

UHLÍŘOVÁ, Eva. Eliot poprvé. *Divadelní noviny* 7, 1964, č. 12, s. 5. ISSN: 1802-3592.

VACULÍK, Jan. Parašutisté. *Vpřed*, 11. 1. 1964, s. 3.

(van). Předsednictvo KV KSČ v Plzni pro účinnější očistu strany. *Rudé právo*, 6. 5. 1970, s. 2.

VIKTORA, Viktor a FICTUMOVÁ, Zdeňka. *Divadelní tradice Plzně od 19. století do současnosti: Průvodce výstavou*. Plzeň : Státní vědecká knihovna, 1983. 32 s.

VORÁČEK, Jan. Úspěšná krumlovská balada. *Jihočeská pravda*, 13. 9. 1968, s. 4.

WENIG, Jan. Rozhovor s dramaturgem rodu ženského. *Divadelní noviny* 11, 1968, č. 23, s. 3. ISSN 1802-3614.

Zajímavosti o plzeňských premiérách. *Pravda, Plzeň*, 18. 1. 1966, s. 3.

Zápisník: měsíčník Jihočeského divadla. České Budějovice : Jihočeské divadlo, [1961]-1990.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Soupis repertoáru Divadla F. X. Šaldy v Liberci

1962 / 1963

30. 9.	František Hrubín:	Šípková Růženka	Jaroslav Horan
6. 10.	William Shakespeare:	Othello, benátský Maur	Svatoslav Papež
17. 11.	Anatolij Kuzněcov:	Legenda o řece	Jaroslav Horan
1. 12.	Artur Marya Swinarski:	Alkestin návrat	Milan Vobruba
6. 1.	Erwin Sylvanus:	Dvě slova zabíjejí	Svatoslav Papež
23. 2.	Alexandre Dumas st.:	Tři mušketýři	Jaroslav Horan
2. 3.	Jean Racine:	Berenika	Milan Vobruba
13. 4.	Friedrich Dürrenmatt:	Fyzikové	Svatoslav Papež
8. 5.	William Shakespeare:	Jak se vám líbí	Ivan Glanc
29. 6.	Milan Kundera:	Majitelé klíčů	Jaroslav Horan

1963 / 1964

17. 8.	Ludvík Aškenazy:	C. K. státní ženich	Milan Vobruba
28. 9.	William Gibson:	Dva na houpačce	Helena Glancová
6. 10.	William Shakespeare:	Veselé windsorské paničky	Milan Vobruba
26. 10.	Viktor Dyk:	Zmoudření Dona Quijota	Ivan Šarše
3. 11.	Vítězslav Kocourek:	Poklad na ostrově	Karel Janda
7. 12.	Miroslav Skála - Vladimír Fux - Vlastimil Pantůček:	Drak je drak	Ivan Glanc
4. 1.	Ugo Pirro:	Parašutisté	Svatoslav Papež
15. 2.	Jaroslav Dietl:	Nehoda	Milan Vobruba
29. 2.	Josef Topol:	Konec masopustu	Jaroslav Horan
11. 4.	Sławomir Mrożek:	Tango	Ivan Glanc
7. 5.	William Shakespeare:	Veta za vetu	Jaroslav Horan
20. 6.	Marcel Achard:	Idiotka	Milan Vobruba
27. 6.	Tennessee Williams:	Sestup Orfeův	Jiří Budínský

1964 / 1965

26. 9.	Carlo Goldoni:	Vějíř	Milan Vobruba
1. 10.	John Patrick:	Kamarádi	Svatoslav Papež
3. 10.	František Hrubín:	Křišťálová noc	Jaroslav Horan
15. 11.	Milan Uhde:	Král Vávra	Jaroslav Horan
5. 12.	William Shakespeare:	Cymbelin	Ivan Glanc
31. 12.	Alois Jirásek:	Lucerna	Jaroslav Horan
23. 1.	Henrik Ibsen:	Heda Gablerová	Milan Vobruba
6. 2.	Arthur Watkyn:	Pan Dodd má schůzku	Pavel Michal

13. 2.	Thornton Wilder:	Naše městečko	Václav Hartl
3. 4.	Leonid Leonov:	Vpád	Milan Vobruba
17. 4.	Harold Pinter:	Domovník	Svatoslav Papež
8. 5.	Josef Kajetán Tyl:	Čestmír	Jaroslav Horan
13. 6.	Molière:	Jeho urozenost pan Měšťák	Jaroslav Horan
20. 6.	William Somerset Maugham:	Kouzlo domova	Milan Vobruba

1965 / 1966

25. 9.	Robert Thomas:	Osm žen	Erik Zámeš
3.10.	Jan Makarius:	Tři bílé šípy	Jaroslav Horan
9.10.	Albert Camus:	Caligula	Ivan Glanc
4.12.	Friedrich Chris Hebbel:	Gygův prsten	Milan Vobruba
12.12.	Václav Havel:	Vyrozumění	Jaroslav Horan
29. 1.	Karel Čapek:	Věc Makropulos	Svatoslav Papež
5. 2.	Neil Simon:	Bosé nohy v parku	Milan Vobruba
12. 2.	Martin Walser:	Černá labuť	Ivan Glanc
2. 4.	Kazimierz Brandys:	Způsob existence	Svatoslav Papež
17. 4.	Eduard Radzinskij:	104 stránky o lásce	Jaroslav Horan
30. 4.	Wilton Manhoff:	Básník a kočka	Milan Vobruba
4. 6.	Johann Nepomuk Nestroy:	Dva náměsíčníci aneb Nezbytné a nadbytečné	Erik Zámeš
9. 7.	Molière:	Chudák manžel (George Dandin)	Svatoslav Papež
14. 7.	William Shakespeare:	Komedie omylů	Václav Hartl

1966 / 1967

5.10.	Jan Jílek:	O Slunečníku, Měsíčníku a Větrníku	Erik Zámeš
22.10.	Georg Büchner:	Dantonova smrt	Milan Vobruba
17.12.	Friedrich Dürrenmatt:	Meteor	Ivan Glanc
31.12.	René de Obaldia:	Vítr ve větvích Sasafrasu	Pavel Michal
7. 1.	František Langer:	Velbloud uchem jehly	Milan Vobruba
11. 3.	Jiří Voskovec - Jan Werich:	Slaměný klobouk	Václav Hartl
10. 4.	Patrick Hamilton:	Plynové lampy	Pavel Michal
22. 4.	Albert Camus:	Běsi I. díl – Posedlí	Ivan Glanc
29. 4.	Albert Camus:	Běsi II. díl – Smršť	Ivan Glanc
10. 6.	František Ferdinand Šamberk:	Blázinec v prvním poschodí	Milan Vobruba
	Ladislav Smoček:	Podivné odpoledne Dr. Zvonka Burkeho	Milan Vobruba

25. 6.	Jan Kopecký:	Komedie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista	Václav Hartl
--------	--------------	---	--------------

1967 / 1968

24. 9.	Jan Jílek:	Kašpárek, Honza a zakletá princezna	Karel Kříž
7.10.	Oscar Wilde:	Jak je důležité mítí Filipa	Pavel Michal
14.10.	Michail Jurjevič Lermontov:	Maškaráda	Václav Hartl
3.12.	Georges Feydeau:	Slečna od Maxima	Ivan Glanc
6. 1.	William Shakespeare:	Bouře	Milan Vobruba
10. 2.	Oldřich Daněk:	Sňatková podvodnice	Pavel Michal
17. 2.	Emanuel Bozděch:	Světa pán v županu	Karel Kříž
13. 3.	Alena Vostrá:	Na koho to slovo padne	Milan Vobruba
20. 4.	Eugène Ionesco:	Hlad a žízeň	Ivan Glanc
27. 4.	Jack Popplewell:	Paní Pipperová zasahuje	Václav Hartl
19. 6.	Luigi Pirandello:	Sicilská komedie	Karel Kříž

1968 / 1969

13. 9.	Molière:	Škola pro ženy Kritika "Školy pro ženy"	Milan Vobruba
22. 9.	Václav Hartl:	Veselé pohádky Karla Čapka	Václav Hartl
27.10.	Stanislav Lom:	Karel IV.	Ivan Glanc
5. 1.	Jean Anouilh:	Antigona	Milan Vobruba
12. 1.	Jerome Kilty:	Drahý lhář	Václav Hartl
18. 1.	Milan Kundera:	Ptákovina	Ivan Glanc
8. 3.	Václav Havel:	Ztížená možnost soustředění	Milan Vobruba
15. 3.	Albert Camus:	Nedorozumění	Jaroslav Král
26. 3.	Jiří Voskovec – Jan Werich:	Kat a blázen	Václav Hartl
30. 5.	Edmond Rostand:	Cyrano z Bergeracu	Evžen Sokolovský st.

1969 / 1970

7. 9.	Emil Artur Longen:	Pražské frašky	Milan Vobruba Ivan Glanc
1.11.	Jan Karafiát - Jiří Flíček:	Broučci	Milan Novotný
22.11.	Jevan Brandon-Thomas:	Charleyova teta	Karel Kříž
6.12.	Eugene O'Neill:	Anna Christie	Václav Hartl
17. 1.	Marcel Achard:	Tajtrlík	Ivan Glanc
31. 1.	Harold Pinter:	Návrat domů	Milan Vobruba
14. 2.	Romain Weingarten:	Léto	Jaroslav Král
30. 3.	Josef Kajetán Tyl:	Strakonický dudák	Milan Vobruba
11. 4.	Alexandr Sergejevič Gribojedov:	Hoře z rozumu	Karel Kříž
13. 6.	Georges Feydeau:	Noc v Edenu	Václav Hartl

1970 / 1971

19. 9.	František Ferdinand Šamberk:	At' žije otec národa aneb Palackého třída 27	Ivan Glanc
10.10.	Dino Buzzati:	Klinický případ	Milan Vobruba
29.11.	Georges Neveux:	Zamore	Karel Kříž
6.12.	Pierre Marivaux:	Hra lásky a náhody	Milan Vobruba
19.12.	Hans Christian Andersen - Jevgenij Švarc:	Sněhová královna	Milan Novotný
13. 2.	John Patrick:	Opalu má každý rád	Karel Kříž
20. 3.	William Shakespeare:	Hamlet	Ivan Glanc
27. 3.	Tom Stoppard:	Rosenkrantz a Guildenstern jsou mrtví	Milan Vobruba
8. 5.	Alexej Nikolajevič Arbuzov:	Romance ve třech	Karel Lhota
15. 5.	Ivan Olbracht - Milan Vobruba:	Anna proletářka	Milan Vobruba
26. 6.	Gotthold Ephraim Lessing:	Mína z Barnhelmu	Jaroslav Král

1971 / 1972

11. 9.	Giordano Bruno:	Svíčkař	Karel Kříž
23.10.	Pavel Landovský:	Hodinový hoteliér	Milan Vobruba
6.11.	Anton Pavlovič Čechov:	Strýček Váňa	Jaroslav Král
13.11.	Václav Kliment Klicpera:	Hadrián z Římsů	Karel Kříž

31.12.	Irina Karnauchová - Leonid Brausevič:	Kouzelný kvítek	Karel Janda
22. 1.	Bertolt Brecht:	Dobry člověk ze S´ Čuanu	Milan Vobruba
5. 2.	Marguerite Durasová:	Celé dny po stromech	Jaroslav Král
11. 3.	Henrik Ibsen:	Paní z námoří	Karel Kříž
18. 3.	Agatha Christie:	Korunní svědek	Milan Vobruba
29. 4.	Pierre Beaumarchais:	Figarova svatba	Karel Kříž
17. 6.	Jean Anouilh:	Eurydika	Milan Vobruba
24. 6.	Murray Schisgal:	A co láska?	Ivan Balad'a

Příloha č. 2 – Soupis repertoáru Jihočeského divadla v Českých Budějovicích

1962 / 1963

8.11.	Milan Kundera:	Majitelé klíčů	Karel Neubauer
18.11.	Alexandre Dumas st. - Roger Planchon - Claude Lochy:	Tři mušketýři	Jan Schmidt
25. 11.	František Pavlíček:	Tři zlaté vlasy děda Vševěda	Milan Fridrich
20. 1.	William Shakespeare:	Zkrocení zlé ženy	Milan Fridrich
27. 1.	Oldřich Daněk:	Svatba sňatkového podvodníka	Karel Neubauer
3. 3.	Isidor Štok Vladimirovič:	Rajská komedie	Jan Schmidt
17. 3.	Friedrich Schiller:	Princezna Turandot	Karel Neubauer
9. 5.	Karel Čapek:	Válka s mloky	Karel Neubauer
15. 6.	František Kožík:	Krumlovská romance	Karel Neubauer
29. 6.	Pierre Marivaux:	Hra lásky a náhody	Jan Schmidt

1963 / 1964

12.10.	Alfréd Radok:	Pan Pimpipán / Podivné příhody P. P.	Zdeněk Míka
7.11.	Vladimír Fux - Vlastimil Pantůček:	Drak je drak	Milan Fridrich
17.11.	Josef Topol:	Konec masopustu	Jan Schmidt
12. 1.	Friedrich Dürrenmatt:	Fyzikové	Milan Fridrich
26. 1.	Jiří Voskovec - Jan Werich:	Kat a blázen	Zdeněk Míka
8. 3.	Jaroslav Dietl:	Nehoda	Jan Schmidt
24. 3.	Vercors:	Nepřirozená zvířata	Karel Neubauer
15. 5.	Tiberio Fiorelli:	Napálený kapitán	Jan Schmidt
31. 5.	William Shakespeare:	Jak se vám líbí	Karel Novák
15. 7.	Josef a Karel Čapkové:	Lásky hra osudná	Zdeněk Míka

1964 / 1965

30. 9.	Robert Thomas:	Osm žen	Karel Neubauer
7.11.	Anton Pavlovič Čechov:	Platonov	Milan Fridrich
10.11.	Jevan Brandon-Thomas:	Charleyova teta	Milan Fridrich
14.11.	Frank Daniel Gilroy:	Kdo zachrání kovboje?	Jan Schmidt
22.11.	Oscar Wilde:	Bezvýznamná žena	Karel Neubauer
17. 1.	Vítězslav Nezval:	Manon Lescaut	Jan Schmidt
17. 1.	Igor Rusnák:	Lišky na dobrou noc	Karel Neubauer
21. 2.	Jiří Voskovec - Jan Werich:	Golem	Zdeněk Míka
28. 2.	Arnold Ridley:	Půlnoční vlak	Milan Fridrich
14. 3.	Robert Merle:	Bílý ďábel	Jan Schmidt

29. 4.	Peter Karvaš:	Půlnoční mše	Milan Fridrich
5. 5.	Josef Kajetán Tyl:	Jan Hus	Jiří Dalík
12. 6.	Alois Jirásek:	Lucerna	Otto Haas
3. 7.	Vittorio Alfieri:	Filip Španělský	Milan Fridrich
10. 7.	Božena Benešová:	Don Pablo, Don Pedro a Věra Lukášová	Zdeněk Míka

1965 / 1966

20. 9.	Jan Grabowski:	Vlk, koza a kůzlátka	Milan Fridrich
6.11.	Maxim Gorkij:	Falešná mince	Milan Fridrich
11.11.	Johann Nepomuk Nestroy:	Talisman	Milan Klásek
11.11.	Karel Čapek:	Loupežník	Zdeněk Míka
13.11.	Václav Říha:	Dvě Maričky	Milan Fridrich
22.12.	Agatha Christie:	Past na myši	Milan Fridrich
9. 1.	Arthur Miller:	Incident ve Vichy	Jiří Dalík
20. 2.	Alois Mrštík - Vilém Mrštík:	Maryša	Josef Kaňkovský
6. 3.	William Shakespeare:	Mnoho povyku pro nic	Otto Hradecký
17. 4.	Julius Zeyer:	Stará historie	Stanislav Holub
30. 4.	Georges Feydeau:	Dáma od Maxima	Milan Fridrich
7. 7.	Julius Zeyer:	Radúz a Mahulena	Milan Fridrich

1966 / 1967

23.10.	František Ferdinand Šamberk:	Jedenácté přikázání	Zdeněk Míka
20.11.	Bertolt Brecht:	Žebrácká opera	Stanislav Holub
4.12.	Anton Pavlovič Čechov:	Racek	Milan Fridrich
29. 1.	Arthur Miller:	Smrt obchodního cestujícího	Jiří Dalík
5. 2.	Zdeněk Mahler:	Svatba jako řemen	Zdeněk Míka
19. 3.	George Bernard Shaw:	Svatá Jana	Stanislav Holub
2. 4.	Denis Diderot - Jean Gruault:	Jeptiška	Milan Fridrich
14. 5.	Alexandr Fredro:	Panenské sliby aneb Magnetismu	Hugon Morycinski
10. 6.	Alois Jirásek:	Lucerna	Otto Haas
6. 7.	Josef Kajetán Tyl:	Tvrdohlavá žena	Stanislav Holub
11. 7.	Oscar Wilde:	Jak je důležité míti Filipa	Zdeněk Míka

1967 / 1968

6.11.	Maxim Gorkij:	Vassa Železnovová	Milan Fridrich
14.11.	Friedrich Schiller:	Úklady a láska	Stanislav Holub
24.11.	Edmond Rostand:	Cyrano z Bergeracu	Jiří Dalík
23. 2.	Karel Čapek:	Matka	Zdeněk Míka
17. 3.	Ecaterina Oproiu:	Nejsem Eiffelovka	Milan Fridrich
31. 3.	Otto Zelenka:	Věčně tvůj	Stanislav Holub
14. 4.	Agatha Christie:	Deset malých černoušků	Josef Kaňkovský
8. 6.	Jan Drda:	Dalskabáty, hříšná ves	Zdeněk Míka
6. 7.	Oscar Wilde:	Strašlivá sudba sira Simona aneb Strašidlo cantervillské	Stanislav Holub
8. 8.	František Kožík:	Tristan a Isolda	Milan Fridrich

1968 / 1969

3.11.	Romain Rolland:	Hra o lásce a smrti	Milan Fridrich
14.11.	Jiří Voskovec - Jan Werich:	Balada z hadrů	Zdeněk Míka
28.11.	Josef Kajetán Tyl:	Drahomíra a její synové	Stanislav Holub
12. 1.	Neil Simon:	Podivný pár	Pavel Michal
26. 1.	Tennessee Williams:	Sestup Orfeův	Ladislav Vymětal
9. 3.	Max Christian Feiler:	Nápoj lásky	Milan Fridrich
22. 3.	William Shakespeare:	Veselé paničky windsorské	Stanislav Holub
18. 4.	Olga Lichardová - Magda Lokvencová:	Popelka	Milan Fridrich
18. 5.	Jan Drda:	Hrátky s čertem	Stanislav Holub
8. 6.	Božena Němcová:	Babička	Milan Fridrich

1969 / 1970

6.11.	František Hrubín:	Oldřich a Božena	Milan Fridrich
30.11.	Josef a Karel Čapkové:	Ze života hmyzu	Zdeněk Míka
18. 1.	Oldřich Daněk:	Sňatková podvodnice	Pavel Michal
1. 2.	Friedrich Dürrenmatt:	Král Jan	Milan Fridrich
15. 3.	Maurice Hennequin:	Lhářka	František Bršlica
29. 3.	Eugene O'Neill:	Tak trochu básník	Jiří Dalík
8. 4.	Anton Pavlovič Čechov:	Strýček Váňa	Milan Fridrich
9. 5.	Ivan Bukovčan:	Než kohout zazpívá	Petr Jezný
6. 6.	Marie Kubátová:	Jak přišla basa do nebe	Zdeněk Míka
2. 7.	František Hrubín:	Kráska a zvíře	Milan Fridrich

1970 / 1971

11.10.	Václav Kliment Klicpera:	Zlý jelen	František Bršlica
20.11.	Václav Čtvrtek - Saša Lichý:	Jak se Rumcajs stal loupežníkem	Milan Fridrich
6.12.	Nikolaj Pogodin:	Aristokrati	Milan Fridrich
24. 1.	Claude Magniér:	Věno slečny Laury	František Bršlica
7. 2.	Bertolt Brecht:	Život Galileiho	Milan Fridrich
22. 2.	Julius Fučík:	Reportáž psaná na oprátce	Zdeněk Kubeček
4. 3.	Karel Vondrášek:	Křesadlo naší víry	Milan Fridrich
14. 3.	František Kožík - Alena Kožíková:	Pařížská komuna	Milan Klásek
14. 3.	Valentin Katajev:	Neděle jako v blázinci	Pavel Michal
31. 3.	William Shakespeare:	Sen noci svatojánské	František Bršlica
9. 5.	Leonid Nikolajevič Rachmanov:	Neklidné stáří	František Bršlica

1971 / 1972

18. 9.	John Steinbeck:	O myších a lidech	Milan Fridrich
30.10.	Karl Wittlinger:	Tři dámy s pistolí	František Bršlica
20.11.	William Shakespeare:	Král Lear	Milan Fridrich
9. 1.	František Ferdinand Šamberk:	Palackého třída 27	Pavel Michal
23. 1.	Alexandr Kornejčuk:	Platon Krečet	Milan Fridrich
5. 3.	Alois Jirásek:	Vojnarka	Milan Fridrich
19. 3.	Molière:	Don Juan	František Bršlica
30. 4.	Jerzy Stawinski Stefan - Venjamin Směchov:	Hodina H	Jan Strejček
17. 5.	Jaroslav Kvapil:	Princezna Pampeliška	František Bršlica
10. 6.	Josef Kajetán Tyl:	Strakonický dudák	Milan Fridrich

Příloha č. 3 – Soupis repertoáru Divadla Oldřicha Stibora v Olomouci

1962 / 1963

30. 9.	Alexej Nikolajevič Tolstoj:	Anna Kareninová	Jaromír Pleskot
27.10.	Jules Verne - Pavel Kohout:	Cesta kolem světa za 80 dní	Saša Lichý
10.11.	Ferdinando Galiani:	Sokrates číslo dvě	Karel Pokorný
12.12.	Boris Andrejevič Lavreněv:	Přelom	Jiří Svoboda
27. 1.	Yves Jamiaque:	Morčata	Karel Pokorný
10. 2.	Friedrich Schiller:	Úklady a láska	Radim Koval
27. 4.	Josef Topol:	Konec masopustu	Jiří Svoboda
9. 6.	Molière:	Zdravý nemocný	Otomar Krejča Jaromír Pleskot
22. 6.	John Errol:	Měsíc na duhovém šátku	Karel Pokorný

1963 / 1964

6.10.	Karel Čapek:	RUR	Karel Pokorný
20.10.	Friedrich Dürrenmatt:	Fyzikové	Jiří Svoboda
30.11.	Keith Waterhouse - Willis Hall:	Billy lhář	Karel Pokorný
14.12.	Robert Thomas:	Osm žen	Karel Pokorný
12. 1.	William Shakespeare:	Mnoho povyku pro nic	Jiří Svoboda
1. 3.	Félicien Marceau:	Vajíčko	Karel Pokorný
26. 4.	William Shakespeare:	Makbeth	Jiří Svoboda
31. 5.	Carlo Goldoni:	Zpívající Benátky	Karel Pokorný
11. 7.	William Wycherley:	Panička z venkova	Jaromír Pleskot

1964 / 1965

4.10.	Claus Hubalek:	Lázeňská sezóna	Jiří Svoboda
18.10.	Arthur Miller:	Smrt obchodního cestujícího	Karel Pokorný
22.11.	William Gibson:	Dva na houpačce	Jiří Svoboda
20.12.	Ladislav Stroupežnický:	Naši furianti	Zdeněk Štěpánek
14. 2.	Nikolaj Vasiljevič Gogol:	Revizor	Karel Pokorný
11. 4.	Isaak Babel:	Marija	Jiří Svoboda
29. 5.	William Somerset Maugham:	Kouzlo domova	Jiří Svoboda
13. 6.	Friedrich Dürrenmatt:	Frank V.	Karel Pokorný

1965 / 1966

10.10.	Molière:	Tartuffe	Stanislav Holub
24.10.	William Shakespeare:	Půjčka za oplátku	Jiří Svoboda
12.12.	Jan Drda:	Hrátky s čertem	Stanislav Holub

19.12.	Gert Hofmann:	Starosta	Jiří Svoboda
20. 2.	Jean Giraudoux:	Bláznivá ze Chaillot	Jiří Svoboda
17. 4.	Federico García Lorca:	Krvavá svatba	Miloš Horanský
24. 4.	Murray Schisgal:	A co láska?	Karel Novák
28. 5.	Kamil Bednář:	Návrat	František Bršlica
	Josef Topol:	Kočka na kolejích	Karel Brynda
12. 6.	Arthur Watkyn:	Anna přechází na červenou	František Laurin

1966 / 1967

2.10.	Michail Jurjevič Lermontov:	Maškaráda	Karel Brynda
5.11.	William Shakespeare:	Jak se vám líbí	Jiří Svoboda
18.12.	Václav Kliment Klicpera:	Zlý jelen	Karel Brynda
8. 1.	Jaroslav Abramow-Newerly:	Zámecké dostihy	František Bršlica
26. 2.	Bertolt Brecht:	Žebrácká opera	Jiří Svoboda
23. 4.	Giulio Scarnicci - Renzo Tarabusi:	Kaviár nebo čočka	Karel Brynda
7. 5.	Henry de Montherlant:	Mrtvá královna	Jiří Svoboda
18. 6.	Zdeněk Mahler:	Normálka aneb Svatba jako řemen	Karel Novák

1967 / 1968

8.10.	Alexej Nikolajevič Tolstoj:	Zmije	Jiří Svoboda
12.11.	Ivan Stodola:	Čaj u pana senátora	František Bršlica
26.11.	Molière:	Don Juan	Karel Brynda
14. 1.	Bohuslav Březovský:	Všechny zvony světa	Jiří Svoboda
17. 3.	Josef Kajetán Tyl:	Strakonický dudák	František Bršlica
9. 5.	Thornton Wilder:	Naše městečko	Karel Brynda
1. 6.	Max Frisch:	Hrabě Oederland	Jiří Svoboda
7. 7.	Peter Ustinov:	V půli cesty na strom	František Laurin

1968 / 1969

6. 9.	Čeští básníci:	Nač myslím	František Bršlica
6.10.	Lope de Vega:	Fuente Ovejuna	František Bršlica
10.11.	František Hrubín:	Oldřich a Božena	Jiří Svoboda
25. 1.	William Shakespeare:	Veselé windsorské paničky	Václav Špidla
2. 2.	Peter Shaffer:	Černá komedie	Jiří Fréhar
6. 4.	Karel Čapek - František Pavlíček:	Život a dílo skladatele Foltýna aneb Posedlost	Jiří Svoboda

18. 5.	Martin Walser:	Dub a králíci	František Bršlica
25. 5.	Ferenc Molnár:	Gardový poručík	Jiří Fréhar
27. 6.	Alexandre Dumas st. - Charles Charras	Spiknutí naruby	Jiří Svoboda

1969 / 1970

18.10.	Václav Kliment Klicpera:	Veselohra na mostě Rohovín Čtverrohý	František Řehák
2.11.	Tennessee Williams:	Tramvaj do stanice Touha	Jiří Svoboda
21.12.	Friedrich Dürrenmatt:	Král Jan	Jiří Fréhar
15. 2.	Anton Pavlovič Čechov:	Racek	Jiří Svoboda
22. 2.	Molière:	Skapinova šibalství	Jiří Fréhar
9. 5.	Josef Topol:	Půlnoční vítr	Jiří Svoboda
21. 6.	Artur Marya Swinarski:	Alcestin návrat	Jiří Fréhar
27. 6.	Joseph Kesselring:	Jezinky a Bezinky	Jiří Svoboda

1970 / 1971

18.10.	Vítězslav Nezval:	Schovávaná na schodech	Jiří Fréhar
1.11.	Ranko Marinkovič:	Gloria	Karel Nováček
12.12.	Richard B. Sheridan - Wolfgang Hildesheimer:	Sokové v lásce	Karel Nováček
20.12.	Edward Albee:	Všechno je v zahradě	Jiří Svoboda
20.2.	Ilja Ilf - Jevgenij Petrov - Jevgenij Věsňik:	Dvanáct křesel	Jiří Fréhar
28. 2.	John Osborne:	Komik	Karel Nováček
30. 4.	Hedda Zinnerová:	Ďábelský kruh	Jiří Svoboda
13. 6.	Georges Neveux:	Když vane mistral	Jiří Fréhar
26. 6.	Károly Szakonyi:	Závada není v obrazovce	Karel Nováček

1971 / 1972

9. 10.	Carlo Goldoni:	Vějíř	Karel Nováček
29.10.	Fjodor Michajlovič Dostojevskij:	Strýčkův sen	Jiří Fréhar
28.11.	Lillian Hellmanová:	Odložené sny	Karel Nováček
19.12.	Josef Kajetán Tyl:	Kutnohorští havíři	Jiří Fréhar
5. 3.	Denis Diderot:	Dobry či zly?	Karel Nováček
19. 3.	Alexej Nikolajevič Arbuзов:	Šťastné dny nešťastného člověka	Jiří Fréhar

30. 4.	Kálidása:	Ztracený prsten	Jiří Vrba
18. 6.	Ján Solovič:	Žebrácké dobrodružství	Karel Nováček
25. 6.	Claude Magniér:	Co je ti, Hermínko?	Jiří Fréhar

Příloha č. 4 – Soupis repertoáru Státního divadla v Ostravě

1962 / 1963

20.10.	Carlo Goldoni:	Hrubiáni	Josef Janík
27.10.	Nikolaj Pogodin:	Aristokrati	Radim Koval
16.12.	Arthur Miller:	Smrt obchodního cestujícího	Radim Koval
22.12.	Alois Jirásek:	Lucerna	Miloš Horanský
22. 2.	František Hrubín:	Křišťálová noc	Jiří Svoboda
23. 2.	Karel Čapek - Pavel Kohout:	Válka s mloky	Miloš Horanský
20. 4.	Robert Bolt:	Člověk pro všechny časy	Radim Koval
21. 4.	Tennessee Williams:	Tetovaná růže	Miloš Horanský
22. 6.	Peter Karvaš:	Jizva	Jozef Palka
30. 6.	William Shakespeare:	Jak se vám líbí	Karel Novák

1963 / 1964

19.10.	Václav Kliment Klicpera:	Každý něco pro vlast	Ivan Weiss
26.10.	Michail Afanasevič Bulgakov:	Molière	Radim Koval
21.12.	Jerzy Jurandot:	Devátý spravedlivý	Jaroslav Horan
22.12.	Thomas Stearns Eliot:	Rodinné shromáždění	Radim Koval
22. 2.	David Turner:	Půldomek	Ivan Weiss
23. 2.	William Gibson:	Dva na houpačce	Jiří Svoboda
11. 4.	Robert Thomas:	Osm žen	Richard Mihula
19. 4.	William Shakespeare:	Julius Caesar	Radim Koval
20. 6.	Romain Rolland:	Hra lásky a smrti	Ivan Weiss
28. 6.	Josef Kajetán Tyl:	Drahomíra a její synové	Jozef Palka

1964 / 1965

11.10.	Alexandr Nikolajevič Ostrovskij:	Bouře	Jozef Palka
18.10.	Arthur Miller:	Po pádu	Radim Koval
12.12.	Peter Karvaš:	Velká paruka	Jozef Palka
19.12.	Edward Albee:	Kdopak by se Kafky bál	Ivan Weiss
13. 2.	Euripides:	Medea	Radim Koval
20. 2.	William Shakespeare:	Večer tříkrálový	Ivan Weiss
13. 4.	George Bernard Shaw:	Svatá Jana	Radim Koval

25. 4.	Oldřich Daněk:	Svatba s podvodem aneb Podvod se svatbou	Saša Lichý
24. 6.	Thornton Wilder:	Naše městečko	Ladislav Vymětal
27. 6.	Jacques Robert - Julien Duvivier - Henri Jeanson:	Marie Octobre	Radim Koval

1965 / 1966

16.10.	Oscar Wilde:	Jak je důležité míti Filipa	Alois Hajda
23.10.	Anton Pavlovič Čechov:	Racek	Radim Koval
12.12.	Václav Havel:	Vyrozumění	Václav Hartl
19.12.	Tennessee Williams:	Kočka na rozpálené plechové střeše	Radim Koval
12. 2.	Václav Kliment Klicpera:	Ženský boj	Jaromír Pleskot
19. 2.	Karel Čapek:	RUR	Miloš Švarc
23. 4.	Eugene O'Neill:	Dlouhá cesta dnem do noci	Radim Koval
24. 4.	Marcel Pagnol:	Pekař a kočka	Zdeněk Pošíval
1. 7.	Peter Ustinov:	Okamžik před finišem	Jaroslav Nedvěd

1966 / 1967

19.10.	René de Obaldia:	Vítr ve větvích sasafrasu	Bedřich Jansa
22.10.	Maxim Gorkij:	Letní hosté	Radim Koval
17.12.	Tennessee Williams:	Noc iguany	Radim Koval
18.12.	Molière:	Jeho Urozenost pan Měšťák	Jan Zajíc
25. 2.	Friedrich Schiller:	Úklady a láska	Radim Koval
26. 2.	Miloslav Stehlík:	Grandlehárna	Miloš Horanský
22. 4.	Ladislav Stroupežnický:	Naši furianti	Jiří Nesvadba
23. 4.	Enid Bagnoldová:	Zahrada na křídě	Bedřich Jansa
24. 6.	William Inge:	Piknik	Jan Zajíc
1. 7.	Bohuslav Březnovský:	Všechny zvony světa	Jiří Svoboda

1967 / 1968

21.10.	Vladislav Vančura:	Rozmarné léto	Bedřich Jansa
28.10.	Alexej Nikolajevič Tolstoj:	Smrt Ivana Hrozného	Radim Koval
16.12.	William Saroyan:	Láska - měj se hezky!	Radim Koval
17.12.	William Shakespeare:	Konec vše napraví	Jan Zajíc

24. 2.	Arthur Miller:	Čarodějky ze Salemu	Jan Zajíc
6. 3.	Richard Nash:	Obchodník s deštěm	Bedřich Jansa
27. 4.	Jaroslav Hilbert:	Falkenštejn	Radim Koval
28. 4.	Molière:	Tartuffe	Bedřich Jansa
22. 6.	František Ferdinand Šamberk:	Jedenácté přikázání	Alois Müller
2. 7.	Georges Feydeau:	Hotel "U něžného kocoura"	Jan Zajíc

1968 / 1969

26.10.	Federico Garcíá Lorca:	Krvavá svatba	Bedřich Jansa
27.10.	František Hrubín:	Oldřich a Božena aneb Krvavé spiknutí v Čechách	Radim Koval
15.12.	Alois Jirásek - Jaroslav Dietl:	Filozofská historie	Jan Zajíc
21.12.	Pedro Calderón de la Barca:	Zalamejský rychtář	Alois Müller
22. 2.	Wolfgang Hildesheimer:	Rivalové	Bedřich Jansa
23. 2.	Lillian Hellmanová:	Podzimní zahrada	Jan Zajíc
27. 4.	Karel Čapek - František Pavlíček:	Život a dílo skladatele Foltýna aneb Posedlost	Radim Koval

1969 / 1970

14. 9.	Friedrich Dürrenmatt:	Král Jan	Bedřich Jansa
16.11.	Anton Pavlovič Čechov:	Višňový sad	Radim Koval
17. 1.	John Whiting:	Ďábli	Jan Zajíc
1. 2.	Friedrich Dürrenmatt:	Play Strindberg	Bedřich Jansa
29. 3.	Georges Feydeau:	Taková ženská na krku	Jan Zajíc
11. 4.	Jan Kopecký:	Větší město pražské	Radim Koval
27. 6.	Carlo Goldoni:	Vzhůru na letní byt	Bedřich Jansa

1970 / 1971

24.10.	Maxim Gorkij:	Na dně	Radim Koval
1.11.	Charles Dizenzo:	Proč jsem se zbláznil	Bedřich Jansa
1. 1.	Tomáš Záruba:	Přej, a bude ti přáno aneb Co děláte v neděli?	Jan Zajíc
20. 2.	Ivan Bukovčan:	Než kohout zazpívá	Bedřich Jansa
28. 2.	Niccolò Machiavelli:	Mandragora	Jan Zajíc
8. 5.	Bertolt Brecht:	Matka Kuráž a její děti	Radim Koval
26. 6.	Jean Giraudoux:	Bláznivá ze Chaillot	Bedřich Jansa

1971 / 1972

30.10.	Károly Szakonyi:	Omluvte poruchu	Jan Zajíc
6.11.	Vsevolod Vitaljevič Višněvskij:	Optimistická tragédie	Radim Koval
21.12.	Eugene O'Neill:	Ach, ta léta bláznivá!	Jan Zajíc
8. 1.	Vítězslav Nezval:	Manon Lescaut	Bedřich Jansa
5. 3.	Fráňa Šrámek:	Léto	Bedřich Jansa
12. 3.	Otto Zelenka:	Košilka	Jan Zajíc
29. 4.	Paul Zindel:	Vliv gama paprsků na měsíčky zahradní	Radim Koval
30. 4.	Gabriela Preissová:	Gazdina roba	Jan Zajíc
24. 6.	William Shakespeare:	Veselé windsorské paničky	Bedřich Jansa
28. 6.	Osvald Zahradník:	Sólo pro bicí (hodiny)	Radim Koval

Příloha č. 5 – Soupis repertoáru DJKT

1962 / 1963

16. 9.	Viktor Dyk:	Ondřej a drak	Václav Špidla
2.10.	František Pavlíček:	Bajaja	Oto Ševčík
10.11.	Vadim Korostyljov:	Věřím ti!	Oto Ševčík
24.11.	Arthur Miller:	Pohled s mostu	Jiří Dalík
12. 1.	Oscar Wilde:	Jak je důležité mítí Filipa	Oto Ševčík
26. 1.	William Shakespeare:	Macbeth	Václav Špidla
3. 3.	John Patrick:	Podivná paní Savageová	Oto Ševčík
30. 3.	Max Frisch:	Andorra	Karel Jernek
19. 5.	William Shakespeare:	Večer tříkrálový	Aleš Podhorský
29. 6.	Vratislav Blažek:	Třetí přání	Oto Ševčík
7. 7.	Václav Kliment Klicpera:	Každý něco pro vlast	Václav Špidla

1963 / 1964

19.10.	Peter Karvaš:	Jizva	Václav Špidla
27.10.	Pavel Hanuš:	Zpěněný kuň	Jan Fischer
14.12.	Friedrich Dürrenmatt:	Herkules a Augiášův chlév	Jan Fischer
22.12.	Tennessee Williams:	Sestup Orfeův	Oto Ševčík
9. 2.	Schönthanové, Franz von; Paul:	Únos Sabineka	Oto Ševčík
1. 3.	Josef a Karel Čapkové:	Ze života hmyzu	Jan Fischer
12. 4.	Carlo Goldoni:	Mirandolina	Václav Hartl
6. 5.	Otto Zelenka:	Občan Čančík	Jan Fischer
14. 6.	Arthur Watkyn:	Co v detektivce nebylo	František Miška
27. 6.	Michail Jurjevič Lermontov:	Maškaráda	Oto Ševčík

1964 / 1965

27. 9.	Jan Drda:	Hrátky s čertem	Jan Fischer
10.10.	Thornton Wilder:	Naše městečko	Václav Hartl
18.11.	Miloslav Stehlík:	Osm rozhněvaných žen	Václav Hartl
6.12.	Vítězslav Nezval:	Manon Lescaut	Oto Ševčík
30. 1.	John Patrick:	Opalu má každý rád	Oto Ševčík
14. 2.	Bertolt Brecht:	Dobry člověk ze Sečuanu	Jan Fischer
27. 3.	Igor Rusnák:	Kde nekončí prašné cesty	Václav Hartl
17. 4.	William Shakespeare:	Veta za vetu	Oto Ševčík
30. 5.	Carlo Goldoni:	Zpívající Benátky	Jan Fišer
6. 7.	William Gibson:	Dva na houpačce	Václav Hartl

1965 / 1966

5. 9.	Vladislav Vančura:	Alchymista	Luboš Pistorius
25. 9.	Gabriela Preissová:	Gazdina roba	Oto Ševčík
17.10.	Arthur Miller:	Případ ve Vichy	Václav Hartl
27.11.	Fritz Hochwälder:	Sběrač malin	Oto Ševčík
4.12.	Josef Kajetán Tyl:	Tvrdohlavá žena	Jan Fischer
30. 1.	Jevan Brandon-Thomas:	Charleyova teta	Oto Ševčík
6. 2.	Václav Havel:	Vyrozumění	Václav Hartl
19. 3.	Georges Feydeau:	Noc v Edenu	Václav Hartl
2. 4.	Oldřich Daněk:	Čtyřicet zlosynů a jedno nevinítko	Oto Ševčík
14. 5.	Eduardo de Filippo:	L' arte della commedia	Oto Ševčík
21. 5.	André Guelma:	Jean a já	Oto Ševčík
28. 5.	Henrik Ibsen:	Opory společnosti	Svatoslav Papež
9. 7.	William Shakespeare:	Veselé windsorské paničky	Oto Ševčík

1966 / 1967

2.10.	Pierre Aristide Bréal:	Husaři	Svatoslav Papež
15.10.	Mikolaj Rej z Nagłowic:	Život Josefa	Václav Lohniský
27.11.	Eugène Scribe:	Sklenice vody	Oto Ševčík
11.12.	Robert Anderson:	Tichá noc, osamělá noc	Svatoslav Papež
5. 2.	Arthur Miller:	Čarodějky ze Salemu	Svatoslav Papež
25. 3.	Jaroslav Vrchlický:	Noc na Karlštejně	Stanislav Bor
2. 4.	Erskine Caldwell - Jack Kirkland:	Tabáková cesta	Oto Ševčík
20. 5.	Josef a Karel Čapkové:	Adam Stvořitel	Svatoslav Papež
3. 6.	Friedrich Schiller:	Úklady a láska	Oto Ševčík

1967 / 1968

2. 9.	Sławomir Mrożek:	Tango	Roman Sykala
16. 9.	Nikolaj Vasiljevič Gogol:	Revizor	Oto Ševčík
4.11.	Michail Bulgakov:	Dny Turbinových	Svatoslav Papež
12.11.	Robert Thomas:	Osm žen	Oto Ševčík
6. 1.	Ecaterina Oproiu:	Já nejsem Eiffelovka	Oto Ševčík
27. 1.	John Patrick:	Kamarádi	Svatoslav Papež
3. 3.	Peter Ustinov:	V půli cesty na strom	Ivan Šarše
13. 4.	Johann Wolfgang Goethe:	Egmont	Svatoslav Papež
27. 4.	Ludvík Aškenazy:	Pašije pro Andělku	Luboš Pistorius
2. 6.	Emanuel Bozděch:	Světa pán v županu	Svatoslav Papež

1968 / 1969

8. 9.	Jean Giraudoux:	Undina	Oto Ševčík
1.11.	Pavel Kohout:	August August, august	Oto Ševčík
3.11.	Josef Kajetán Tyl:	Drahomíra a její synové	Ivan Šarše
4. 1.	George Bernard Shaw:	Pekelník	Ivan Šarše
25. 1.	Sofoklés:	Antigone	Svatoslav Papež
9. 3.	Robert Bolt:	Člověk pro každé počasí	Oto Ševčík
23. 3.	Giulio Scarnicci - Renzo Tarabusi:	Kaviár nebo čočka	Ivan Šarše
25. 5.	Paul Claudel:	Kniha o Kryštofu Kolumbovi	Svatoslav Papež

1969 / 1970

13. 9.	Friedrich Dürrenmatt:	Návštěva staré dámy	Oto Ševčík
9.11.	Luigi Pirandello:	Každý má svou pravdu	Oto Ševčík
21.12.	Ludvík Aškenazy:	C. k. státní ženich	Svatoslav Papež
18. 1.	Oscar Wilde:	Ideální manžel	Ivan Šarše
7. 3.	William Shakespeare:	Romeo a Julie	Oto Ševčík
21. 3.	Max Frisch:	Biografie	Svatoslav Papež
9. 5.	Alexandr Sergejevič Gribojedov:	Hoře z rozumu	Ivan Šarše
16. 5.	Marcel Achard:	Bačkora	Svatoslav Papež
4. 7.	Alois Jirásek:	Lucerna	Pavel Špirk

1970 / 1971

12. 9.	Leopold Lahola:	Skvrny na slunci	Ivan Šarše
8.11.	William Shakespeare:	Zkročení zlé ženy	Svatoslav Papež
6.12.	Fjodor Michajlovič Dostojevskij:	Idiot	Oto Ševčík
30. 1.	Neil Simon:	Apartmá 719	Ivan Šarše
6. 3.	Alois Jirásek:	Lucerna	Luboš Pistorius
30. 4.	Federico García Lorca:	Krvavá svatba	Ivan Šarše
7. 5.	Reginald Rose:	Dvanáct rozhněvaných mužů	Svatoslav Papež

1971 / 1972

11. 9.	Guy de Maupassant-Julien Bergeret:	Miláček	Oto Ševčík
6.11.	Maxim Gorkij:	Vassa Železnovová	Oto Ševčík
11.12.	Molière:	Lékařem proti své vůli	Svatoslav Papež
20.12.	Ladislav Smoček:	Piknik	Oto Ševčík
15. 1.	William Shakespeare:	Othello	Oto Ševčík
29. 1.	František Hrubín:	Křišťálová noc	Ivan Šarše
25. 3.	Václav Štech:	Třetí zvonění	Lída Engelová

22. 4.	Eugene O'Neill:	Anna Christie	Svatoslav Papež
6. 5.	Jaroslav Tafel:	Strašlivý hodování	Ivan Šarše
20. 5.	Alexej Nikolajevič Arbuzov:	Pohádka starého Arbatu	Oto Ševčík